

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIV. (9)
No. (Štev.) 47

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
20. DECEMBRA (diciembre) 1956

SKOF GREGORIJ ROŽMAN

Božična voščila in božično voščilo

Božični prazniki so za trgovski svet razgibana doba visoke zaposlenosti in primerno visokega zaslužka. V Severni Ameriki je že izdelava božično “nadahnjenega” papirja, ki se rabi za zavijanje božičnih darov, poseben del papirne industrije, poleg stotine milijonov, če ne že milijarde, voščilnih kart. Besedilo teh kart je literatura zase — prav kakor v drugih literarnih panogah nekaj lepe, duhovite, pesniške, versko globoke, pa tudi plehke, vodene, brez duha in brez vere v Gospoda, čigar rojstni dan o božiču obhajamo. Izbira božičnih voščil je velika, a zdi se mi, da je le eno voščilo, ki vsebuje najgloblje misli in najboljše želje. Besedilo tega voščila je od Gospoda Jezusa samega, ki ga je ob svojem rojstvu sporočil po angelih:

“Ne bojte se; zakaj, glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo...”

“Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.”

Jezusovo rojstvo je najmočnejši in najpomembnejši vdor onostranstva v tuzemsko življenje človeka. Vsak pojav iz večnostnih bregov v našo minljivost vzbudi v človeku, katerega zadene, strah. Strah, groza, je prvi odgovor človeške narave na take pojave. Pastirji, ki so v sveti noči na betlehemskega pašnika stražili črede, so se silno prestrašili, ko je angel Gospodov pristopil k njim. Celo Devica Marija se je prestrašila, ko je angel Gabriel stopil pred njo z oznanilom iz nebes. In Zaharija, oče Janeza Krstnika, se je vstrašil, ko je ob kadilnem oltarju v templju zagledal angela, ki mu je naznanil, da bo dobil sina, ki bo predhodnik Odrašenikov. Vselej je moral angel prestrašeno dušo najprej pomiriti, preden je sporočil božje naročilo. Tudi božični angel je tako storil, ko je prestrašenim pastirjem najprej rekel: “Ne bojte se!” To je prvo božično voščilo iz angelskih ust — tudi nam v letu 1956.

Letošnji Božič obhajamo v dobi nevarne mednarodne napetosti, v ozračju groženj in sovražnosti. Strah pred novo vojno, ki bi bila najstrašnejša v človeški zgodovini, moti božično razpoloženje. Pa ne bojmo se! Kristus je rojen, Kristus živi, Kristus je zmagal! Čeprav mu brezbožne sile skušajo zmago vzeti, mu je ne bodo vzele. Njegovemu kraljestvu ne bo konca, je angel Gabriel od Boga zatrdil Devici Mariji. Če smo po veri in ljubezni zvezani s Kristusom, se nam ni treba bati niti tistih ne, “ki umore telo, a potem ne morejo storiti nič več (Lk 12, 4).

Drugo voščilo iz angelskih ust je: “Oznanjam vam veliko veselje!” V poganskem svetu ni bilo mnogo veselja, ni bilo dobrotelosti, ne ljubezni do bližnjega. Izvoljeno ljudstvo je poznalo ljubezen samo do lastnih rojakov, nekaj veselja so črpali iz upanja v bodočega Odrašenika. Jezus pa je prinesel veliko veselje v svet, še boljše rečeno: Jezus sam je bil to veliko veselje in je do danes in bo do konca dni. Ni samo nekaj veselja, ampak je ono polnovredno veselje, ki edino zasluži pridevek “veliko”. V svetu je mnogo veseljačenja, pa malo veselja. V grehu ni veselja. Krščanstvo je vera veselja in optimizma. V Gospodovem veselju je naša moč. Iz krščanskega optimizma raste junaštvo mučencev in stanovitnost svetnikov. Občestvo svetnikov je zbor veselih ljudi. Kolikor resnično krščansko živimo, toliko bo svetega veselja v nas.

Tretje božično voščilo je: “Na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji”. Jezus nam je ostvaril in dal osnovni mir: mir med grešnim človekom in pravičnim Bogom. Odrašenik je zadostil božji pravičnosti za grehe, je omogočil grešnikom vrnitev v Očetovo hišo in nas napravil otroke božje. Po njegovem zasluženju moremo pridobiti in ohraniti ta osnovni mir: “Mir vam zapustim; svoj mir vam dam, ne kakor daje svet, ga vam jaz dam” (Jn 14, 27). Ta mir nam je na razpolago. Toda pred mirom stoji: “Slava Bogu na višavah” — Da bo Kristusu mir ljudem na zemlji, morajo ljudje Bogu dajati slavo s pobožnostjo, z bogoslužjem, z vsem življenjem v vsakda-

Srečne in blagoslovljene božične praznike želi vsem svojim sotrudnikom, naročnikom, podpornim članom ter oglaševalcem, vsem Slovencem v Argentini, doma in po vseh kontinentih

SVOBODNA SLOVENIJA

OSEM TEDNOV BORBE ZA SVOBODO

Madžarski borci za svobodo se že osem tednov borijo na življenje in smrt s komunistično vlado Kadarja in s sovjetskimi tanki in strojnimi. Da bi dosegli zmago svojih zahtev in pravic, ki so jim že dvanajst let odvzete. V neniški borbi pada na stotine žrtev, medtem ko svobodni svet gleda to tragedijo in se ne gane. Na zapadu so resnično sprožili veliko protikomunistično propagando, toda samo to. Dobra je ta propaganda za protikomunistične borbe na Madžarskem, toda ne odtehta življenj, ki so jih zahtevale sovjetske strojnice. Predstavlja močno moralno oporo v njihovi borbi s komunizmom, toda potrebnosti so tudi materialne pomoči. Ta pa iz različnih vzrokov, katerih eden glavnih je strah pred tretjo svetovno vojno, ne pride.

Pozivi na gluha ušesa

V zadnjih treh tednih je Kadarjeva satelitska vlada neprestano pozivala delavstvo, naj se vrne na delo “in reši madžarsko državo težkih socialnih in gospodarskih posledic, ki jih povzroča upor.” Delavstvo na vse Kadarjeve pozive odgovarja, da mu ne zaupa, kakor ni zaupalo njegovim predhodnikom. Delavstvu z vsemi silami pomaga vse ostalo prebivalstvo in ga podpira s hrano in obleko, kljub nevarnosti zapora, mučenj in usmrtev. Ves madžarski narod se je kot eden dvignil in zaklel, da ne odneha prej, dokler ne pade komunistični režim in ne odide sovjetski okupator.

Zopet 5000 sovj. tankov

Delavski sveti, ki so jih organizirali uporniški delavci, so postavili dve glavni zahtevi: odstop Kadarja in vrnitev Nagyja ter odhod sovjetskih čet. Kadar jim ni hotel obljubiti ne eno ne drugo. Znova je poklical na pomoč 5000 sovjetskih tankov, ki so z vso surovostjo nastopili proti prebivalstvu. Istočasno je obtožil delavske svete, da so “protirevolucionarni”, da je “Nagy že zgodovina” in da bo na oblasti ostala “samo komunistična stranka”. Kadar da “ne razume delavstva, kako more zahtevati priustitev kopitalističnih strank v vlado.”

Junaštvo 30.000 žena

Po tem odgovoru je KP začela z aretacijami madžarskih intelektualcev, sovjetske sile pa so ujele predsednika delavskih svetov v Budimpešti Dudas in izvedle aretacije drugih članov delavskih svetov. Delavstvo je s prebivalstvom proglasilo dvodnevno splošno stavko, ki jo je 80% izvedlo, kljub stotinam sovjetskih tankov, kljub hitrim sodiščem, ki so začela izrekati smrtno kazni, izvršljive v dveh urah po obsodbi “protirevolucionarjev, ki so bili ujeti v posesti orožja” itd. Budimpeštanske žene so v številu 30.000 privrele na ulice, se v črtno zavite podale v veličastnem sprevodu k spomeniku madžarskega Neznanega junaka in položile venec. Sovjetski tanki in strojnice so zopet zagregljale in podrlle madžarske matere.

“Svobodne vlade”

To je bil znak za nove protikomunistične in protisovjetske izgrede, ki so se razširili po Budimpešti in po drugih madžarskih mestih. Sovjetski tanki so znova v obroču zaprli dohod v Budimpešti.

Kar vsebuje angelsko voščilo, to želim in voščim za letošnji Božič vsem, ki bodo te vrstice brali in po njih vsem rojakom kjerkoli bivajo. Prepričan sem, da je to najboljše in najlepše voščilo, ki ga morem izreči.

pešto, vse telefonske in telegrafske zveze so bile prekinjene. Dvignilo se je znova kmečko prebivalstvo, zalagalo upornike s hrano in z nevarnostjo življenja odklanjalo pomoč madžarski komunistični vojski in sovjetskemu okupatorju. V nekaterih severozahodnih provincah so uporniki proglasili svoje “svobodne vlade.”

Uničena država

Madžarsko gospodarstvo je zaradi izgrediv in stavk uničeno. V Budimpešti primanjkuje vode, električnega toka, živil, zdravil. Prav tako po vseh drugih večjih mestih. Produkcija v premogovnikih in drugih rudarskih središčih je ustavljena. Najmanj polovica od 100.000 premogovnih rudarjev se bori v vrstah protikomunistov. Sovjetski okupator je začel zato odvažati ujete upornike v rudnike na prisilno delo. Velike skupine ujetih upornikov sovjeti prevažajo v vojaških čolnih po Donavi proti Romuniji, kjer so ob meji postavili velika koncentracijska taborišča.

ZSSR izgubila satelit

Po zadnjih stavekah se opaža, da postajajo sile prebivalstva izčrpane. Vsa-

Pomirjenje na Srednjem Vzhodu

Srednji vzhod, ki je pred tedni postal žarišče za tretjo svetovno vojno, se je pomiril. Anglofrancoska in izraelska intervencija v Egiptu je doživela poraz. USA se ni priključila napadalnim namenom treh sil, ki so zainteresirane zaradi svojih izključno nacionalnih koristi na tem prostoru, pač pa je sprožila v ZN, v katere ima neomajno zaupanje, akcijo, s katero je prisilila Anglijo, Francijo in Izrael na umik. Težki milijoni funtov in frankov ter na stotine življenj je šlo v nič — za Anglijo, Francijo in Izrael. Eden in Mollet, ki sta zaigrala z vsemi kartami, da bi spravila egipčanskega Nasserja s prestola, sta se znašla v položaju, ki more zanju pomeniti konec.

Sovjetski satelit Sirija

Ves čas od anglo-francosko-izraelskega napada na Egipt so se niti na Srednjem vzhodu zapletale tako, da je manjkala samo še iskra, da bi povzročila splošen požar. Sovjeti so spretno igrali v tej igri in si pridobili nov satelit Sirijo, ki so jo do zob oborožili. Na desetine sovjetskih vojaških in policijskih strokovnjakov se danes sprehaja po Siriji. Od težkega do lahkega orožja je ZSSR navozila tja, več kakor ga more uporabljati samo sirijska vojska. Zato je ZSSR tja poslala tudi svoje moštvo. V razburkanosti dogodkov v Egiptu je sirijska vojska izvedla državni udar in prevzela oblast. Objavljeno je bilo obredno stanje. Generali, ki poveljujejo sirijski vojski, so prosovjetsko razpoloženi, čeprav sami niso komunisti.

Sovj. grožnje

Sirijske čete so vkorakale v Jordan na željo tamkajšnje vlade. Sirijske čete so se razpostavile ob libanonski in turški meji. Sovjetski svetovalci so spetno uporabljali sirijsko vojsko za grožnjo proti sosedom, ki so ostajali zvesto na strani zapadnih zaveznikov. Grožnje so postale tako resne, da se je zganila Turčija, objavila protest proti zbiranju sirijskih čet na njeni meji. Turški zunanji minister Menderes je odhitel v London na posvetovanje. Šepilov je na poti iz New Yorka, kjer se je udeleževal zasedanja skupščine ZN, v Kopenhagenu izjavil, da ima pozitivne dokaze, da nameravajo Angleži, Francozi in Izrael napasti Sirijo, Libanon in druge arabske države, znova prevzeti Indijo in vso južno Azijo. Živčna vojna na Srednjem vzhodu je bila na višku.

Spor med zavezniki

Medtem je naraščal spor med Anglijo in Francijo na eni ter USA na drugi strani. USA je mobilizirala organizacijo ZN proti anglofrancosko-izraelski in-

ženo in samo delno organizirano prebivalstvo ne bo moglo vzdržati pritiska sovjetske vojske in domačih komunistov, ki se s prevarami in neizpolnjenimi obljubami držijo s pomočjo sovjetskih tankov na oblasti. Vojaško je madžarski protikomunistični narod poražen, ne pa duhovno. Osem tednov borb in neverjetnih junaštev, ki so marsikomu na zapadu odprle oči za resnico o sovjetskih lažeh človekoljubnosti in borbe za delavske pravice, pušča v madžarskem narodu težke rane. Toda ostaja dejstvo, da je ZSSR izgubila enega svojih satelitov. Samo z močno vojaško in policijsko kontrolo ga bo mogla obdržati v svojem imperiju. Na drugi strani pa se more zapadni svet vprašati, če zaradi svoje neodločnosti tudi ni izgubil ene države, enega naroda, ki je za iste ideale stavil svoje življenje na kocko.

Tito vrača begunce

Vloga, ki jo je Titova Jugoslavija igrala v madžarski protikomunistični revoluciji, je značilna za sedanjo Titovo zunanjo politiko. Na jugoslovansko stran se je zateklo več stotin madžarskih begunccev. Titove oblasti so jih sprejele kot take, toda so jih pozneje selekcionirale in objavile, da “se je nekaj sto madžarskih begunccev odločilo vrniti domov.” Tujim časnikarjem, ki so zahtevali, da bi s temi begunci govorili, je bil stik z njimi prepovedan. Razvidno je, da so jih nasilno vrnili v objem sovjetskih in domačih komunistov. Ostali so v Jugoslaviji samo begunci-komunisti, ki so titoistično nastrojeni.

tervenciji v Egiptu. Skupščina ZN je glasovala proti intervenciji, izglasovala zahtevo po takojšnjem umiku anglofrancoskih in izraelskih čet iz Egipta in obsojala napad. Spor se je tako zaostрил, da so anglofrancoske politične osebnosti bile prisiljene polagoma popuščati in končno pristati na izglasovane sklepe ZN. Britanska in francoska vlada sta objavili, da bosta v najkrajšem času umaknili svoje čete iz Egipta, prav tako Izrael.

U. N. E. F.

Istočasno z umikom teh čet pa bodo zasedale izpraznjene postojanke policijske čete ZN (U.N.E.F.). — United Nations Emergency Forces, sestavljene iz moštev različnih članic ZN. 23 držav je ponudilo svoje oddelke, med njimi tudi Titova Jugoslavija. Za poveljnika je bil imenovan gral. Burns, ki je sprejel oddelke desetih držav, med njimi tudi Titove. Vsega skupaj šteje policija ZN v Egiptu nekaj nad 6000 mož.

Anglofrancoska evakuacija

Odhajanje anglofrancoskih čet iz Egipta skozi Port Said je trajalo več kot 14 dni. V terek jutraj je bilo mesto predano egipčanskim oblastem. V času evakuacije so egipčanski teroristični oddelki izvedli več napadov na anglofrancoske čete in jim prizadejali izgube. Mrtvih je bilo nad 100 vojakov in več civilistov. Ugrabili so tudi enega britanskega častnika in ga ubili. Angleži so zato koncem preteklega tedna uprizorili v Port Saidu velike racije s pomočjo vojske in tankov.

Mesto Port Said je močno poškodovano. Popolnoma porušenih je bilo nad 1000 poslopj zaradi angleškega zračnega bombardiranja in bojev po ulicah.

Odhod Izraelcev

Izraelske čete so medtem izpraznjivale polotok Sinaj in za sabo pustile vse vojaške in druge naprave. Egipčanska vojska je za njimi zasedala prazno puščavo, tako da je Nasserjeva vlada vložila pritožbo v ZN. Skupščina pa je na izraelsko zahtevo, da se prepove Nasserju ponovna oborožitev in vojaško nagrmadenje na Sinaju, objavila, da tega Egiptu kot suvereni državi ne more prepovedati.

Titov oddelek v UNEF

Titov oddelek kot sestavna enota UNEF se je v Egiptu hitro znašel na podlagi vnaprej pripravljenega načrta in se pobratil z egipčanskimi vojniki. Nastopanje ok. 750 titovih vojakov, ki so, kakor izgleda, dobro izvežbani komunistični agenti, je vzbudilo na poveljstvu UNEF-a razna sumničenja, ko so ugotovili, da so titovski vojaki začeli

SERA ESTUDIADA LA REFORMA A LA CONSTITUCION

El Poder Ejecutivo dispuso la creación de una Comisión de Estudios Constitucionales, la cual estará integrada por tres miembros y dos secretarios, y que tendrá por misión ordenar y estudiar los antecedentes vinculados a la reforma de la Constitución de 1853 y, en general, colaborar en todo lo referente a la próxima convención reformadora.

Esta comisión deberá presentar al Poder Ejecutivo, en un término no mayor de 120 días, los antecedentes y estudios vinculados a la reforma, sin perjuicio de su ulterior funcionamiento, y quedará autorizada para requerir de cualquier repartición o agente del Estado la colaboración que exija el desempeño de las tareas encomendadas, así como para designar comisiones especiales para el estudio de diversos aspectos de la reforma dispuesta.

KOMISJA ZA PREUČEVANJE USTAVNIH SPREMENB

Vlada je z dekretom ustanovila posebno komisijo za preučevanje ustavnih določil. Sestavljali jo bodo tri člani in dva tajnika. Njihova naloga je zbrati in urediti vse gradivo, ki je v zvezi z nameravano spremembo ustave iz leta 1853 in ga preučiti. Prav tako v splošnem sodelovati z vlado v pripravi za sklicanje in z delom, ustavodajne skupščine.

Imenovana komisija mora predložiti vladi svoje poročilo s predlogi najkasneje v 120 dneh. Pri svojem delu se lahko poslužuje državnega uradništva in imenuje posebne komisije za preučevanje različnih predlogov in vprašanj, ki so v zvezi s spremembo ustave.

li vezbati egipčanske gverilce. Nobena druga komunistična država ni mogla poslati v Egipt svojih oddelkov, razen titovske Jugoslavije. Toda s temi vojniki je Beograd in preko njega Kremelj dobil natančen vpogled v delovanje UNEF-a v Egiptu in vzpostavil dobro vohunsko mrežo v korist ZSSR, ki že ima svojo postojanko v Siriji.

Ameriški petrolej v Evropo

Glavni vzrok anglofrancoskega umika iz Egipta je bilo odločno zadržanje USA, ki tudi ni hotela pristati na pošiljanje petroleja v zapadno Evropo, dokler se ta umik ne izvede. Ker je sudeški prekop še vedno zaprt zaradi potopljenih ladij, je začelo v zapadni Evropi primanjkovati petroleja, tako da so ga bile poleg Anglije in Francije prisiljene racionirati tudi druge evropske države. Ko je USA dobila zagotovilo umika anglofrancoskih čet, je Eisenhower objavil, da prijateljstvo zapadnih zaveznikov ni bilo razdrto in da bo USA pričela s pošiljanjem petroleja v zapadno Evropo, toda v količinah, ki bodo zadostovale le za nadaljevanje obrata evropskega gospodarstva, ne pa za njegov nadaljni dvig. Ameriški petrolej bo moral Evropa plačati iz lastne zaloge dolarjev, ne z novimi ameriški posojili. Udarac, ki ga je USA zadala svojima zaveznikoma Angliji in Franciji, je bil hud, toda pravičen s stališča USA, ki se je povsem navezala na organizacijo ZN in na svojo antikolonialno politiko.

Na drugem mestu poročamo o stavkovnem gibanju v Argentini. Zaradi stavke grafičnega delavstva listi niso mogli izhajati. Tudi Svobodna Slovenija ne. Kadar je pa med stavko izšla, se je to zgodilo z največimi težavami.

Med stavko grafičarjev je Svobodna Slovenija izšla:

V NOVEMBRU: štev. 44. dne 8. nov. na 4. straneh; štev. 45. dne 16. nov. na 4. straneh in štev. 46. dne 29. nov. na šestih straneh.

V DECEMBRU je izšla 47. številka Svobodne Slovenije dne 20. decembra na osmih straneh.

To sporočamo v informaciji naročnikom, da ne bodo mislili, da je list med stavko normalno izhajal in da številke niso dobili.

Naročajte in širite Svobodno Slovenijo

Madžarski odmevi

London, dne 8. decembra 1956.

Neenaka borba v Madžarski traja dalje in nova presenečenja niso izključena. Toda že danes moremo reči, da je madžarski upor odprl novo poglavje v vzhodni Evropi.

Madžari — in to predvsem delavci in mladi izobraženci — so z odločnim udarcem strgli krinko, ki je enajst let zakrivala njihovo deželo in so pred vsem svetom razkrili, da se komunizem oslanja samo na laž in vojaško nasilje. V tistih kratkih urah, ko so zopet svobodno dihali, so enodušno zavrgli "stalinistični" kot tudi vsak drugi komunizem, ki so jim ga ponujali trepetajoči partiji. Na nemajhno začudenje pre mnogih zahodnih "strokovnjakov" so proglasili demokracijo, kakršna je udomačena na Zahodu in so se pri tem — kot v svoji izredni analizi podčrtava pariški "Le Monde" — oklenili zlasti krščansko - demokratske politične misli, ki jo posebejla mučenik kardinal Mindszenty.

Naravno je, da so dogodki v Madžarski povzročili hudo zmedo in zaprepaščenje tudi pri jugoslovanskih komunistih. Kot povedo ljudje, ki sedaj prihajajo iz Jugoslavije, so tam dejansko pričakovali, da bo zdaj, zdaj izbruhnilo nekaj podobnega. Nek tujakšnji časopis je pa poročal, da so poslali močne vojaške oddelke v Krašič, kjer je konfiniran kardinal Stepinac.

Zaprli so Milovana Djilas. Toda imel je ravno še dovolj časa, da je napisal nadvse zanimiv članek, ki ga sedaj moremo čitati v svetovnem časopisu. V tem članku Djilas ugotavlja, da "revolucija v Madžarski pomeni začetek konca vsega komunizma." Revolucija, da je napravila "orjaški skok in je postavila na dnevni red nadomestitev komunističnega sistema z neko novo družbeno ureditvijo". Stališče jugoslovanske vlade do madžarskih dogodkov pa je po Djilasovih besedah "razodelo, da jugoslovanski nacionalni komunizem ni mogel svoje zunanje politike oddvojiti od ozkih ideoloških interesov in koristi vladajoče birokratske kaste in je bil zaradi tega pripravljen popustiti celo v tistih načelih enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve, na katerih so temeljili vsi njegovi uspehi v borbi z Moskvo." Djilas nato pove, da je "jugoslovansko izkustvo ispričalo, da nacionalni komunizem ne more prekoračiti meje komunizma kot takega, to se pravi, da ni sposoben uresničiti takih reform, ki bi komunizem postopoma preobrazile in ga peljale k svobodi." Nacionalni komunizem, da je le prehodna faza v razvoju in končnem izginotju sodobnega komunizma.

Djilasov članek je v celoti priobčil bevanistični tednik Tribune — po ponatisu iz ameriške revije New Leader.

Z Djilasovimi ugotovitvami, ki so same po sebi pravzaprav zelo enostavne, se strinja tudi posebni dopisnik konservativnega angleškega časopisa. "Daily Expressa" v Beogradu, George Gale. "V Beogradu nocoj vlada nemirno vzdušje", piše Gale, ki so ga poslali v Beograd, da preišče razmere v Jugoslaviji v luči madžarskih dogodkov. "Ljudje se doma, na skrivaj, razgovarjajo o svobodi. Na zunaj pa govore samo o Rusiji." "Kmetje nočejo delati več, kot da prehranijo sami sebe. Študentje razglablajo o svojih želodcih in o narodnem gospodarstvu. Podpredsednika vlade Edvarda Kardelja, ki upravlja državo med tem ko Tito razmišlja, grizejo dvomi o kmetih, o študentih, o vsej deželi. Može, ki so na oblasti, žive v strahu, ker jim je Madžarska pokazala, da je silo mogoče premagati kadar je mit mrtev." Gale ugotavlja, da je Jugoslavija morda na zunaj titoistična, na znotraj je pa stalinistična, razen, kot pravi, "yankejevskih dolarjev in vlačug, ki sede po barjih in si trebijo zobe, čakajoč na zahodne trgovce".

Razpoloženje, ki vlada celo med nekaterimi vodilnimi komunisti v Jugoslaviji, pa George Gale plastično predoči z besedami, ki mu jih je izrekel nek neimenovani član centralnega komiteja Zveze komunistov. "Svinja sem", mu je priznal. "Nekoč sem bil navaden delavec, ubog in neuk. Nato sem vstopil v partijo in sem sodeloval pri revoluciji. Sedaj sem velika živina. Imam prijetno vilo in avto. Temu se ne morem odpovedati. Čeprav vem, da je vse skupaj napak. To vidim. Svinja sem."

Tako kot Djilas nam tudi George Gale v bistvu ne povesta nič novega. Zanimivo pa je, da je bilo treba madžarske revolucije, da takšne članke čitamo v angleškem tisku.

Boris Grčar.

Dr. Miha Krek med Slovenci v Evropi

V Svobodni Sloveniji smo poročali, da se je Mednarodnega kongresa krščansko-demokratskih strank v Parizu udeležil tudi predsednik Slovenske ljudske stranke g. dr. Miha Krek. Objavili smo tudi njegov govor, v katerem je zahodni demokrati svet zlasti opozarjal na novo nevarnost, ki jo pripravlja svetovni komunizem zahodni demokraciji z novo masko tkzv. nacionalnega komunizma.

Nastop predsednika SLS dr. Mihe Kreka na tem važnem mednarodnem forumu je vzbujal splošno pozornost. Njemu na čast so bili v Parizu razni sestanki in sprejemi.

Po mednarodnem krščansko-demokratskem kongresu v Parizu se je g. dr. Krek podal na obisk slovenskim sredi-

ščem v posameznih evropskih državah. Tako je bil v Italiji v Rimu, Turinu, Milanu in Gorici. V Avstriji se je na Korškem ustavil v Celovcu, Dobri vasi, pri Sv. Jakobu in v Spittalu. V Nemčiji je bil v Muenchenu in v Merlebachu. V Franciji je obiskal rojake v Tucquegnieuxu, Metz in v Lievinu, kjer deluje Msgr. Zupančič. Po obisku slovenskih izseljenskih duhovnikov v Belgiji in Holandiji č. gg. Zaklja, Revna in Fleka se je pa podal v London. Tu je imel sestanek z zaupniki Slovenske ljudske stranke ter je bil sestavljen odbor Slovenske ljudske stranke za Anglijo.

Kamorkoli je prišel na obisk g. dr. Miha Krek, so ga z veseljem sprejeli. Prisrčno so ga pozdravljali tako njegovi stari znanci, kakor tudi tisti, ki so prvič prišli z njimi v osebni stik.

"MINDSZENTY JE VSEGA KRIV"

Šele zgodovina bo pravilno ocenila pomen in ceno madžarske žaloigre, ob kateri je stal ves svet s prekrižanimi rokami. Zanimivo pa je, da so se že takoj ob prvih dnevih madžarskega upora pojavili v delu svetovnega tiska očitki, ki naj pokažejo krivca. Po teh glasovih ne leži krivda na Hruščevu, Bulganinu, Molotovu ali Žukovu. Ne, krivda je čisto druge: "vsega je kriv madžarski kardinal Mindszenty". Te prozorne laži ne bi pogrevali, če ne bi pred dobrim tednom nekaj podobnega priobčil tudi tukajšnji nemški dnevnik "Argentinesches Tageblatt", ki je še posebej poudaril, da so tudi na uredništvu tega mnenja. Obtoževanje kardinala Mindszentyja gre po starem podlem receptu nekako takole: "Sovjeti so bili pripravljeni, da bi Nagyjev režim priznali in da bi umaknili svoje čete iz Madžarske. Ko je bilo takorekoč že vse v najlepšem teku, pa je bil izpuščen iz zapore kardinal Mindszenty, ki je takoj zahteval svobodno volitve, priznal spet privatno svojino v okviru priznanih socialnih obveznosti ter zahteval celo ustanovitev neke krščansko demokratske stranke. To je bilo pa vsa kakor preveč in dobrohotni

sovjeti pač niso mogli drugače, kakor s tanki povaljati Madžarsko."

K tem ciničnim navedbam, ki naj bi kardinala prikazale kot voditelja "belega terorja", je kardinal sam zavzel stališče in izjavil dobesedno takole: "V zvezi z varljivimi parolami in lažmi, ki jih označuje kot svoj politični program tako imenovana nova, nam od sovjetov vsiljena vlada, izjavljam, da vprašanje restavracije političnega sistema, kakršen je bil pred vojsko, nikdar ni bilo obravnavano v teku borbe za svobodo. Nihe ne želi izkoriščanja delovnih slojev v bodočnosti!"

Kardinal Mindszenty ni hotel nič drugega, kakor svobodo za svojo domovino in njeno neodvisnost, prijateljsko sožitje z vsemi drugimi državami pa tudi, kar je še posebej poudarjal, s Sovjetsko zvezo. Kljub temu nekateri širijo to laž o njem po vsem svetu.

Za nas, ki smo doživljali to že za časa druge svetovne vojne, ko so komunisti in njihovi oprede mazali naše cerkvene dostojanstvenike in pred vsemi zlasti našega škofa dr. Gr. Rožmana, ni to nič novega.

TITOV STRAH PRED DJILASOM

Milovan Djilas je že več let velik Titov nasprotnik. Zameril se mu je tedaj, ko je pred leti z vrsto člankov dregnil v Titovo in Kardeljevo ter Rankovičovo kamarilo ter jo v njeni borbi, da se ohrani na oblasti, razgalil pred javnostjo. Tedaj so ga kaznovali s tem, da so mu oduzeli vse položaje in privilegije.

Pozneje je Djilas znova napadel sedanje komunistične oblastnike v Jugoslaviji. To je bilo tedaj, ko se je Tito s svojim velikim spremstvom gostil po Indiji. Zaradi napadov na sed. kom. režim doma so ga tedaj obsodili pogojno na 18 mesecev zapore.

Ko je na Madžarskem izbruhnila revolucija, je Djilas znova spregovoril. Napisal je članek za severnoameriško revijo. "New Leader" Zaradi vsebine tega članka je Tito dal Djilas dne 19. novembra zapreti in postaviti pred sodišče.

Razprava je bila 12. decembra t. l. v Beogradu. Bila je zelo živahna, ker je mestoma obtoženi Djilas odločno nastopil proti predsedniku sodišča ter državnemu tožilcu. Zlasti tedaj, ko je drž. tožilec Aleksander Atanacković pri navedenju osebnih obtožbenih podatkov omenjal, da je rojen Črnogorec. Djilas ga je zavrnil, da je "Jugoslovian". Državni tožilec je tudi predlagal sodišču naj bo razprava tajna, češ da se bodo na njej "pretresala važna vprašanja jugoslovanske zunanje politike in njenih odnosov do drugih držav" ter da je "tajnost teh vprašanj treba obdržati v interesu Jugoslavije in njene miroljubne politike".

Pri teh besedah drž. tožilec je vstal Djilas in ostro protestiral rekoč, da ni prav nobenih razlogov, da bi se razprava vršila za zaprtimi vrati z ozirom na dejstvo, da je on v svojih člankih obravnaval samo pretekle dogodke v jug. zunanji politiki. Djilasov zagovornik odvetnik Veljko Kovačević je prav tako v protestu navajal razloge proti tajnosti

Proslava dneva hrvatske državnosti

Hrvatsko kulturno in prosvetno društvo dr. Anton in Štefan Radić je priredilo v soboto dne 8. decembra proslavo Dneva hrvatske državnosti. Ob 19 uri je bil v kapeli Katoliškega instituta v ulici Río Bamba 1227 slovesni Te Deum. Zapel ga je direktor hrvatskih duhovnikov v Argentini č. g. p. Rade.

Po cerkvenem opravlilu je bila v dvorani slavnostna akademija. Hrvatski narodni zastopnik g. dr. Žiga Šol je imel predavanje o kontinuiteti hrvatske

državnosti od kralja Tomislava od leta 925 do sedanjih dni, za njim je pa g. Rudolf Petek imel govor o Dnevu hrvatske državnosti v kasteljanščini. Po njunih govorih je bil umetniški program akademije, ki so ga izvajali gđ. Erika Pavlinec, ga. Tina Ivčec Čubelič, inž. Zoran Dončević in Ricardo Linares. Te Deumu in Slavnostni akademiji sta prisostvovala med častnimi gosti tudi gg. Miloš Stare in Rudolf Smersu, člana Izvršnega odbora SLS.

OB PETNAJSTLETNICI SVOBODNE SLOVENIJE

Meseca novembra letos je poteklo 15 let, odkar je v Ljubljani izšla prva številka Svobodne Slovenije. Temu jubileju je "Review", glasilo Krščansko-demokratske zveze za Srednjo Evropo, ki izhaja v angleščini v New Yorku, posvetilo članek v katerem po krajšem uvodu o razmerah v Sloveniji leta 1941 ob jubileju Svobodne Slovenije ugotavlja naslednje:

"V takih okoliščinah (trojna okupacija in nastanek kom. fronte namreč) se je skupina podtalnih predstavnikov stranke odločila izdajati razmnoženo, katere namen naj bi bil voditi in pravilno informirati prebivalstvo — in tako se je rodila Svobodna Slovenija. Prva številka, ki je izšla novembra 1941, je sicer dosegla le skromen, pa vztrajen krog somišljenikov; sčasoma pa je in strogo tajno povečevala vedno bolj razpečevalno mrežo med širokimi masami. Njen izdajatelj je bil že tedaj kakor je še danes Miloš Stare, bivši član parlamenta in ena izmed vodilnih osebnosti SLS."

"Svobodna Slovenija je bila eden izmed redkih virov zanesljivih informacij in navodil v Jugoslaviji v času okupacije, ko je bil ves narodni tisk pod cenzuro in kontrolo osvajačev."

"Strašni so bili tisti časi, tako strašni, da si jih tisti, ki jih niso preživeli, niti predstavljati ne morejo. Izdajatelj Stareta / so preganjali tako nacisti kakor komunisti in nekaj let je živel v ilegali, da si ohrani življenje. Kljub temu pa je Svobodna Slovenija redno izhajala."

"Tedniku in njegovim izdajateljem izrekamo naše najprisrčnejše želje za bodočnost in izražamo trdno upanje, da se bodo končno mogli vrniti v domovino, ko bo spet zavladovala tamkaj svoboda."

ALI JE TITO Z ZVIJAČO VRNIL NAGYJA RUSOM?

Ena izmed manjših skrivnosti madžarskega upora je tudi smrt tajnika veleposlaništva FLRJ Milenka Milovnova zadnji dan petdnevne madžarske svobode. Po prvotnih poročilih je bil Milovnov ustreljen, ko je gledal skozi okno veleposlaništva. Kasneje se je zvedelo, da ga je zadel strel iz ruske puške, ko je hitel zapirati stranska vrata ambasade, skozi katera so pravkar vstopili Imre Nagy in drugih deset političnih voditeljev s svojimi družinami.

Kot znano, je Nagy ostal na poslaništvu 19 dni. Tako je Tito prišel v križni ogenj: po eni strani mu je moskovska Pravda očitala, da pomaga revolucionarjem, po drugi strani pa je sam izjavil, da je sovjetska intervencija na Madžarskem potrebna. Vsekakor je dejstvo, da je Nagyjevo bivanje na ambasadi Titu škodovalo v njegovem stališču napram ZSSR. Zato je poskusil vse, da bi se teh neljubih beguncev znebil. Preko svojega osebnega zastopnika - namestnika zun. ministra Dobrovoja Vidića, nekdanjega veleposlanika FLRJ v Moskvi, je dosegel od Kadarja, da smejo Nagy in njegovi zapustiti poslopje ter se podati na svoje domove. Dasi Tito enakih zagotovil ni dobil — ali pa

STAVKE V ARGENTINI

V Argentini je že dalj časa močno mezdno gibanje delavstva. Stare delovne pogodbe so potekle in nove po večini še niso bile sklenjene. V zadnjem času je prišlo že do podpisov nekaterih novih delovnih pogodb, s katerimi so delavci dobili občutno zvišanje plač. V nekaterih strokah pogodbe še niso bile sklenjene in je delavstvo stopilo v stavke, ker z delodajalci ni prišlo do sporazumne rešitve. V mnogih slučajih pa so stavkajoči za stavke navajali razloge, ki nimajo nobene zveze s povečanjem prejemkov.

Glavne stavke so bile, odnosno nekatere še trajajo: Grafično delavstvo je stavkalo poldrugi mesec. Stavka je bila delno zaključena šele zadnje dni preteklega tedna. Z novo delovno pogodbo bodo grafičarji dobili izplačane poviške plače od 1. februarja t. l. naprej. V več tiskarnah delo še vedno počiva.

Stavki grafičarjev so se pridružili kovinarji. V vsej republiki je stopilo v stavko okoli 300.000 delavcev v tej industriji. Oblasti so objavile novo povišanje plač za to stroko, toda kovinarji stavkajo še naprej. Zahtevajo izpust iz zaporov aretiranih delavcev. — Stavka 12.000 delavcev v ladjedelnicah traja prav tako še naprej. To je dosedaj menda najdaljša trajajoča stavka. Delavci v ladjedelnicah namreč že nad sto dni ne delajo.

PO SVETU

Na skupščini ZN so ves čas madžarske tragedije tekale razprave in glasovanja o sovjetski intervenciji na Madžarskem. ZN je obsodil sovjetsko intervencijo, izglasoval zahtevo po takojšnjem umiku sovjetskih čet iz Madžarske, zahtevo po svobodni samoopredelitvi madžarskega naroda, itd. Tajnik Hammarškoeld, ki je hotel obiskati Budimpešto, je bil zavrnjen. Skupščina je tudi izglasovala resolucijo, v kateri obsodja sovjetsko postopanje na Madžarskem in v drugih satelitskih državah. Titova delegacija se je večine glasovanj o obsodbah sovjetske intervencije na Madžarskem vzdržala ali pa glasovala proti obsodbam.

V Parizu je bil medtem sestanek ministrskega sveta NATO, ki se ga je udeležil tudi Dulles. Na konferencah so razpravljali o enotnosti NATO, o njegovi obrambni učinkovitosti, o nevarnosti današnjega svetovnega položaja in o atomski oborožitvi držav članic. USA je napovedala pošiljke atomskega orožja članicam NATO. Na razpravah je Dulles dal ostro izjavo, ki je izzvenela v obsodbo Anglije in Francije zaradi njunega napada na Egipt, ko je dejal, da "bi mogel ta napad povzročiti tretjo svetovno vojno."

Nehru je v Indiji 12 dni gostil kitajskega Čuenlaja, nakar se je preko Londona, kjer je imel kratek razgovor z brit. zun. ministrom Lloydom, podal v Washington, kamor je prišel na razgovore z Eisenhowerjem in Dullesom. Iz Washingtona namerava ponovno preko Londona odleteti domov v Indijo. Nehrujevo potovanje v Washington takoj po Čuenlajevem obisku v Indiji, spravljajo v zvezo z Nehrujevo izjavo o obsodbi sovjetskega vojaškega posega na Madžarskem, s katero se je nenadoma postavil na stran zapada (kljub temu indijska delegacija ni glasovala za resolucijo o obsodbi ZSSR v ZN) in s Čuenlajevim ponudbo maršalu Čangkajšku na Formozo, naj se vrne na Kitajsko, kjer bo dobil visok položaj v komunistični državi. Ponudbo je Čangkajšek seveda takoj odbil in izjavil, da bo ostala Formoza z njim na čelu neomajna protikomunistična trdnjava v Aziji, katere cilj je ponovna osvoboditev celinske kitajske izpod komunizma.

tudi ni hotel od sovjetov, ki so Nagyja ugrabili, je vendarle tudi njemu bilo neprijetno, da so sovjeti tako neprikrito segli po Nagyju že tedaj, ko je bilo prijetno še jug. spremstvo.

Svetovnoznan revija Time ob tem dogodku dodaja dobesedno tole: "Verjetno bo trajalo nekaj časa, preden bo kdo z gotovostjo vedel, ako ni Tito izročil Nagyja Rusom v duhu ene izmed potez v svoji igri. Ni bil toliko jezen zaradi Nagyjeve ugrabitve kakor zaradi neaktnega načina, kako so Rusi ugrabili Nagyja, ko je bil ta še v jugoslovanskih rokah. Vprašanje je tudi, ali je Nagy danes res v Romuniji ali pa morda ni kje v Sibiriji skupaj s tisoči drugih, kajti Rusi utedejo Nagyja še rabiti pri pomirjenju madžarskega ljudstva."

Proti koncu prejšnjega tedna se je kampanja za stavkovno gibanje povečala. Stavke so izbruhle v več industrijskih podjetjih na področju Vel. Bs. Airesa, zlasti v Avellandini in Lanusu. Tudi v glavni buenosaireski klavnici je prišlo do stavke. — V nedeljo so imeli zborovanje tudi predstavniki sindikata trgovskega nameštstva. Sklenili so, da se smatrajo v stanju stavke. Na rešitev svojih zahtev čakajo do 20. t. m.

Z zvezi s kampanjo za splošno stavko je prejšnjo soboto notranje ministrstvo objavilo sporočilo, v katerem navaja, da so zlasti prejšnji četrtek in petek profesionalni agitatorji na področju Vel. Bs. Airesa hujskali delavstvo na splošno stavko. To pa samo z namenom, da bi povzročili zmedo ter motili javni red in mir. Notr. min. naglašja, da se ta manever ni posrečil. Delavstvo je profesionalnim agitatorjem nasledlo samo v nekaterih industrijah. Ko so bili poučeni o stvari, so se vrnili na delo. Sprito te najnovejše kampanje za motenje miru, notr. min. opozarja delavstvo, naj ne naseda propagandi omenjenih elementov ter naj se ne da izrabljati za njihove namene. Agitatorje za stavke pa zadnjič opozarja, da bo oblast uporabila vsa sredstva, da bo v bodoče preprečila ponovitev zadnjih dogodkov, ki nimajo nobene zveze z delovnimi in sindikalnimi problemi temveč služijo samo za podtalno rovarjenje. To pa bo vlada zatrla z vso strogostjo zakona.

ZBORNİK KOLEDAR SVOBODNE SLOVENIJE ZA 1957

Deveti Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije je dotiskan. Kdor ve za težave, ki so zadnje tedne vladale in še vladajo v argentinski grafični industriji bo resnično vesel, da je bilo mogoče Zbornik-Koledar dotiskati do časa, da ga bodo lahko vsi Slovenci dobili še za božič, odn. najkasneje okrog Novega leta.

Tako prihaja med Slovence, raztresene po vsem svetu, spet tista knjiga, o kateri je č. g. Janez Kopač C.M. zapisal, da "popisuje izmed vseh doslej izdanih knjig najbolj izčrpno in objektivno vsestransko delovanje Slovencev v izseljenstvu" (ZK 1957, str. 157). Zvesto svojemu dosledanju gledanju na to, kaj naj bo Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije, je uredništvo tudi v letošnjem hotelo prikazati najvažnejše dogodke preteklega leta, zraven pa nuditi vsem slojem in krogom naše emigracije dovolj čitva, poučnega branja in informativnih podatkov, da bo tako vsaj v slehernem letniku Zbornika-Koledarja zbran celoten prikaz našega tavanja po svetu in časa, v katerem živimo.

Tudi letos je ZK razdeljen v naslednje posamezne snopiče ki vsak zase predstavljajo samostojno celoto:

- 1) Koledar
- 2) Dokumenti in razprave
- 3) Naša beseda in naša pesem
- 4) Izseljenški letopis
- 5) Našim malim - Kotičkov striček

Kakor že sleherni leto sta tudi to pot napisala uvodno besedo in pozdrav Slovincem po svetu in doma predsednik NO in SLS dr. Miha Krek ter ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Dr. Krek v svojem članku žarek upanja prikazuje politično stanje po svetu in naše mesto v njem. Dr. Rožman pa s Pismom v leto 1957 poziva rojake, naj bi vsi Slovenci privzeli za svoje načelo geslo Vseameriške dijaške organizacije: "Bog nas je naredil sosede, bodimo si prijatelji". Po slovensko povedano: "Bog nas je naredil Slovence, bodimo si bratje"; te najbi povsod zagovarjali in uresničevali v vsakdanjem življenju.

DOKUMENTI IN RAZPRAVE

Prihodnje leto bomo praznovali 40 letnico Majniške deklaracije, prav tako bo pa drugo leto tudi 40 obletnica smrti dr. Janeza Ev. Kreka. O Majniški deklaraciji je napisal članek dr. Ivan Ahčin, ki ni samo prikazal zgodovinsko ozadje deklaracije, pač v posebnem poglavju Problem malega naroda še posebej nakazal nujnosti našega političnega zadržanja sedaj in v bodočnosti. Kot dokument spremlja dr. Ahčinov članek drug članek "V času Majniške deklaracije", izpod peresa pokojnega nadškofa dr. Jegliča, napisan tik pred smrtjo l. 1937. Rokopis, katerega je dal na razpolago prof. dr. Jože Velikonja, ni samo zgodovinsko zanimiv, pač pa predvsem informativen za mlajši del naše emigracije.

Ob 40 letnici smrti dr. Janeza Kreka je v tem zaglavju daljši članek člana uredniškega odbora Zbornika Joška Krošlja, ki je za to priliko zbral mnogo podatkov, hkrati pa vključil v članek tudi prikaza živih prič Krekovega delovanja: svetnika Janeza Klemenčiča in dr. Franceta Logarja, ki sta iz svojih osebnih vtisov opisala dr. Kreka in njegovo delo med Slovenci. Za marsikoga bo zanimivost kliše podpisov profesorjev ljubljanskega bogoslovja leta 1906, podpisani so dr. Josip Lesar, dr. J. E. Krek in dr. Aleš Ušeničnik.

S tem ciklom povezuje ZK preteklost s sedanostjo, ker tako posreduje naši mladini zgodovinske podatke, v starejših pa ohranja živ spomin na pretekle dni. Oboje pa — mlajše in starejše, ki še čutijo slovensko, bo zajel daljši sestavek Marijana Marolta o Slovenski kmečki hiši. V prijetno tekoči besedi, ki je lastna Marijanu Maroltu, bodo vsi bralci spremljali avtorja po širni slovenski zemlji, si ogledali najbolj značilne tipe slovenskih hiš, obenem pa se tudi navzeli duha, ki je iz teh hiš vel še v prijetni idiličnosti predvojnega zatišja. Če s tem člankom ZK povezuje dom s tujino, potem sestavek I. A. iz USA o Povojni industrializaciji Jugoslavije še bolj potrdi v bralcih vero, da našim domačijam na slovenski zemlji komunistični nauk in njega izvedbe v praksi ni sta in ne bosta prinesla nikakega odrešenja, ampak samo propad. Najboljši naš strokovnjak na tem področju je s kritičnim očesom pregledal vse ukrepe komunistične vlade v domovini, ki so vodili v industrializacijo, in je te ukrepe tudi obsodil kot pogubonosne, navajajoč v članku številke in podatke, ki zgovorno pričajo o nesmiselni gospodarski po-

litiki komunističnih "strokovnjakov".

Iz slovenskega področja preidemo nato v zaglavju Dokumenti in razprave na evropsko področje, ker skupaj z njim se bo odločala tudi naša usoda. Najbolj pestro ogledalo evropskega problema pa je trenutno, povezava Evrope v eno samo telo. Zato je Rudolf Smersu napisal razpravo O zvezi držav in o zvezni državi, razpravo, s katero bo marsikomu sila zapleten pojem federacije in konfederacije pojasnjen. Za zvezno evropsko državo se zavzemajo zlasti vse kršč. dem. stranke v zahodni Evropi, z njimi pa tudi Kršč. dem. zveza Srednje Evrope, v kateri je vključena SLS. Delovanje predstavnikov SLS v okviru kršč. dem. central od maja 1955 do junija 1956 je prikazal Pavle Rant s člankom Slovenci na krščansko demokratiški tribuni.

Vrsto razprav dopolnjujeta dva nova, mlada, pa nadebudna avtorja, obadva diplomirana v USA: Ivan Boh, ki je s krajšo razpravo študij filozofije na ameriških kolegijih nakazal, da smemo od njega še mnogo pričakovati, ter Egidij Gobec. Čigar razprava o Družbi in družboslovju v Ameriki ni samo sila pestro in poučno branje, pač pa predvsem dokaz, kako miadi rod zelo globoko vidi v vso problematiko slovenske emigracije in ne vključuje v ameriško.

NAŠA BESEDA IN PESEM

Za ta snopič je uredništvo ZK naprosilo za sodelovanje vse tiste Slovence in Slovenke, ki so kar koli natisnili v letu 1955. Ni malo vseh teh avtorjev, morda pesnikov celo več kot pisateljev. Uredništvo jih je prosilo, naj bi prispevali za ZK vsaj eno stvar, da bo tako ZK res ogledalo pisateljsko-pesniške ustvarjalne moči slovenske emigracije v letu 1956. Vabilu se je odzvalo dokaj lepo število naših pisateljev in pesnikov. Tako so v ZK zastopani s svojimi deli naslednji slovenski emigrantski pisatelji:

Vinko Beličič se je v Starih dnevnikih vrnil z mojstrsko besedo v čas pred dvajsetimi leti in v redkih pa izklesanih besedah prikazal vso tragiko zadnjih let. Stanko Janežič je z Miranom Lokarjem segel v enega najglobljih problemov v naši emigraciji: mož živi v tujini, žena doma, OZNA pošilja nadenj odposlanca, vabi ga tujina s svojimi čari, mu stavlja preizkušnje zvestobe ženi in domu, tudi za ceno vsakdanjega kruha. Stanko Kociper je letos prispeval daljšo povest Čolnar na Dravi, zgodbo iz krajev, v katerih je Kociper doma s svojo bogato in pestro besedo, zgodbo, ki ni samo globoko človeška in segajoča do srca, pač pa predvsem odsev tistega prijetnega, čeprav pogosto žalostnega vrvenja naše krvi v časih mirnega razvoja pred vojno. Ivan Korošec je v Odlomku segel v zadnje mesece tik pred koncem revolucije v domovini, ko sta se mladenorodna morala raziti: on na tuje, ona pa k svojim, čakajoča otroka. Potem so tekle leta, težka za oba, posebej še za njega v Ameriki, dokler ni oče prvič pozdravil sina in ženo ob Srebrni reki. Stava, kakor jo je prikazal Božidar Kramolc, je sodobna resnična zgodba povojne emigracije v Kanadi. Tako močne, kakor so Kramolčeve barve na njegovih slikah, so tudi njegove besede in tako nazoren prikaz resnične vsakdanjosti, da bo sleherni Slovenec v Kanadi našel med vrstami samega sebe v tej ali oni besedi, v tej ali oni misli. Če je Kramolc zrastlel med kanadskimi emigranti, potem je Jože Krivec v prijetno tekoči besedi prikazal v Izpitu za hlapca usodo marsikoga naših ljudi, ki ga je usoda zanesla v Južno Ameriko. Stvar je tako življenjska in pristno novonastavljenska za slehernega argentinskega Slovenca, da jo bodo vsi brali z zanimanjem. Karel Mauser je za ZK poslal odlomek iz romana. Oblačni dan je naslov krajši črtici, s katero je Mauser v njemu lastni besedi prikazal likvidacijske momente v partizanskih četah na Gorenjskem. Nič drugačen niso bili kakor na Dolenjskem in drugod, a v Mauserjevi besedi se bodo Gorenjci spomnili ohi groznih dni likvidiranja na debelo. Misio-nes, njena zemlja in ljudje, navade in dogodki so vsebina zgodbe Za očeta, ki jo je napisal Mlinarjev Janče. V številnosti slovenskih problemov, ki so jo nakazali drugi pisatelji, Mlinarjev prikaz enega izmed mnogih odtenkov življenja v argentinski provinci Misio-nes prinaša še poseben čar pestrosti, ki jo nudi veliki svet. V argentinskem okolju se tudi godi črtica V senci južnega križa, ki jo je napisal Lojze Novak. Videti je, da je v tem okolju Novak najbolj doma in da tudi najlažje zaživi v vsej polnosti svoje besede. Zdrav-

ko Novak s Požigalcem zaključuje vrsto besednih ustvarjalcev.

Med pesniki so France Papež, Marijan Jakopič, Slavko Srebrnič, Rafko Vodeb in Vladimir Kos, katerih pesem je zvesto ogledalo pesniške moči, ki živi iz leta v leto in raste vedno višje.

Od Japonske do Argentine, od Trsta do Kanade in Italije do USA so raztreseni mojstri, ki s svojo besedo in pesmijo spremljajo življenje in bitje slovenske krvi na tujem in v domovini. Pišejo in pojejo za Slovence, ker hočejo same sebe dati širni slovenski skupnosti. In kakor bodo avtorji sami drug drugega brali z zanimanjem in napetostjo, tako bo še bolj za vse bralce teh 62 strani v ZK razveseljivo srečanje s slovensko besedo na tujih tleh.

IZSELJENSKI LETOPIS

je letos še posebno pester. Preveč bi zavzelo prostora podrobno naštevavanje, kaj vse je v posameznih sestavkih. Pa naj zato na kratko navedemo glavne stvari: prof. Božidar Bajuk je s člankom Nekaj misli k problemu vzgoje naše mladine v izseljenstvu podal praktična navodila, kako se more in mora reševati mladino. Članek bo za premmoge, ki jim je bodočnost naše mladine na srečo, kažipot pri njih delu za ohranitev naših najmlajših bodisi v družinah bodisi v šolah.

O Slovencih v Avstraliji piše Joško Krošelj na podlagi številnih pisem, ki jih je uredništvo ZK prejelo v preteklih letih, in na podlagi publikacij slovenskih izseljencev v Avstraliji. Tako je s tem člankom prvič prikazana doslej največja izseljenska skupina povojne emigracije. Rev. Janez Kopač C.M. je opisal Delovanje Slovencev v Kanadi, L. M. pa s Pismom iz Anglije podaja življenje slovenske emigracije na otoku.

Zelena veja je naslov članka, ki je pregled in šolsko izvestje obenem o slovenskih šolskih tečajih v Velikem Buenos Airesu. Članek je napisal Martin Mizerit in krasi ga slike vseh udeležencev tečajev po posameznih okrožjih. Tabele in številčni podatki bodo za marsikoga izven Argentine prijetno presenečenje, ker so dokaz sistematične marljivosti ne samo učiteljskega zbora, pač pa tudi šolo obiskujoče mladine. O slovenskih akademikih v Argentini je napisal krajši prikaz Vital Ašič, ki sam kot akademik dobera pozna težave in možnosti naših maturantov ob vstopu na univerzo.

Prof. Janez Sever je za letošnji Letopis prispeval silno dragocen članek Z odločno voljo v novo življenje. Pod tem naslovom je prikazal življenjsko pot, študij in uspehe naslednjih diplomirancev in doktorjev iz USA: Majda Avsenek, ing. France Bizjak, Iván Boh, Egidij Gobec, Marija Elizabeta Jagodič, Jože Lekan, dr. France Lukež, Konrad Mejač, Jože Paternost. Poleg popisa življenja slehernega izmed navedenih je še poseben poudarek na opravljenih študijih ter naporih, ki so jih morali mladi diplomiranci vložiti, ako so hoteli dokončati šolanje na tujem. S tem člankom v Letopisu stopajo pred javnost ljudje, katerim so tiskane vrstice priznanje njihovim naporom in pridnosti, hkrati pa tudi neke vrste javna promocija za širni slovenski svet.

V USA živeči Janez je za Letopis prispeval daljši popis s številnimi slikami Z avtom po Združenih državah, katerega bodo z zanimanjem brali ne samo naši rojaki v USA, pač pa predvsem vsi drugi v Latinski Ameriki in Avstraliji.

Zbornik Koledar Svobodne Slovenije sleherni leto posveti dostojno mesto našim Koroški, Tržaški in Goriški. Tako je tudi letos Tona Jezernik poslal članek Za pravice Koroških Slovencev, Bojan C. sestavek Narodna nezavednost na Koroškem in V. Z. pregled Kulturnega življenja v domovini Mikove Zale. Članek dr. Josipa Agneletta o Zahtevah tržaških Slovencev v letu 1956 najzgovorneje priča o krivici, ki se godi naši krvi ob robovih domovine, ki je "po ukazu od zgoraj" morala pozabiti, da so v Trstu tudi še Slovenci. Delo slovenskih profesorjev in učiteljev v Trstu, med katerimi je bilo silno veliko beguncev iz osrednje Slovenije, pa je najlepše podano s popolnim seznamom Slovenskih šolskih knjig na Tržaškem od 1945 do 1956.

Med posebne zanimivosti Letopisa je šteti članek Branimirja Pistivška Ob 200 letnici velike stavke v Celju, zlasti pa prispevek Janka Hafnerja Že letos bo segel človek v vsemirje, kjer je popisan načrt ZDA, kako

bodo v letu 1957 z raketami izstrelile 10 umetnih lun-satelitov, ki bodo krožili okrog zemlje v višini med 300 in 1300 km. V nobeni slovenski publikaciji doslej še ni bil in verjetno tudi ne bo tako nazorno prikazan ta načrt.

J. K. je končno podal pregled Slovenskih središč v Velikem Buenos Airesu, kjer je predvsem prikazana selitev iz Victor Martinez na Ramón Falcón, hkrati pa še postavitev Slovenskih domov v San Justo in Lanusu. ZK se spominja tudi vseh v preteklem letu umrlih vidnih slovenskih javnih delavcev, tako dr. Matije Šaruga, Andreja Jermana, msgr. Valentina Podgorca, Jožeta Keslerja in msgr. Vida Hribarja.

Zdravko Novak je s Knjižno žetvijo slovenske politične emigracije napisal popravke in dopolnila k seznamu, objavljenem v ZK za 1956, obenem pa tudi navedel knjige, ki so izšle do konca junija 1956.

NAŠIM MALIM —

KOTIČKOV STRIČEK

je naslov zadnjemu snopiču letošnje-

Buenosaireski dnevnik o dr. T. Debeljaku

Slovenski javnosti je znano, da je pesnik dr. Tine Debeljak že pred leti prevedel v slovenščino znano argentinsko gavčevsko epopejo Martin Fierro, ki jo je napisal José Hernández. Nekaj spevov te lepe pesnitve je objavila tudi Svobodna Slovenija, zlasti pa Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije. Obširno delo, ki je prevedeno v vse svetovne jezike, je pripravljeno za natis, dobiti je treba samo založnika ali pa mecen, ki bi omogočil izdajo tega pomembnega dela argentinske književnosti, tudi v slovenskem prevodu.

Martin Fierro je doslej preveden v naslednje jezike: angleški, nemški, francoski, italijanski, ruski, judovski, arabski, češki, litvanski, norveški, katalonski, madžarski, japonski. Izšel je tudi v Brailovi pisavi. Najnovejši prevod je torej slovenski, ki je 18., ker je bil Martin Fierro v angleščino, nemščino in ita-

lijanščino dvakrat preveden.

O dr. Debeljakovem prevodu Martina Fierra v slovenščino je nedavno poročal tudi buenosaireski popoldnevnik Noticias Graficas. V listu je popisan razgovor z dr. Tinotom Debeljakom ob njegovem obisku temu listu. Argentinski javnosti je najprej prikazana osebnost dr. Debeljaka, njegov študij slavistike in njegovi prevodi Dantejeve Divine Comedije, Mickiewicza, Puškina, Macha in Hebbela. Omenja njegov prihod v Argentino, njegovo življenje tukaj, zlasti v pokrajinskem mestu Olavarria, kjer je od blizu lahko opazoval gavčevsko življenje in vse njihove navade ter njegove prve začetke prevajanja Martina Fierra. Končno list navaja pesnikovo izjavo, da bi bilo njegovo največje veselje, če bi mogel to delo — prevod Martina Fierra v slovenščino — izdati v knjigi.

NOUVEL HORIZON

glasilo mladinske kršč. dem. zveze Srednje Evrope, katerega urednik je Nace Čretnik, prinaša v svoji novembrski številki med drugimi zanimivi prispevki o mednarodni konferenci kršč. demokratov v Parizu tudi članek J. P. Jugoslovanski komunisti po madžarski revoluciji, v katerem je zapisano tudi tole:

"Čelo beograjski dopisnik dnevnika Le Monde je 5. nov. zapisal, da "jugoslovanski predstavniki niso skrivali svoje strahu spričo možnosti izginotja komunističnega režima v sosedni državi." Tako se ni treba čuditi, da je komentar uradne agencije naglašal, da "samo socialistične osnove morejo zagotoviti Vzhodni Evropi mir, napredek in neodvisnost".

"Pred Tanjugovo izjavo z dne 5. nov. je Tito 29. oktobra pisal madžarskim ko-

munistom. V tem pismu jugoslovanski maršal izreka upanje, da "madžarski komunisti ne bodo nikoli dopustili, da bi različni reakcionarni elementi mogli izrabiti zadnje dogodke za uresničenje svojih antisocialističnih namenov".

"Madžarska revolucija je nadalje povzročila resne pretrese v vrstah jug. kom. stranke same. Politbiro KPJ, ki je bil pretekli teden zbran v Ljubljani, se je odločil, da bo prihodnji kongres KPJ šele na jesen prihodnje leto; prvotno bi moral biti konec tega leta. Zavlačevanja kongresa pa izraža, se zdi, željo jug. predstavnikov, da se izognje sleherni diskusiji, predvsem pa eventualnemu nastopu kake skupine osebnosti, ki bi na osnovi izkustev na Madžarskem, utegnile zahtevati demokratizacijo jug. režima."

Naročnikom in bralcem Svobodne Slovenije

V prvi polovici letošnjega leta so v tiskarni povišali nameščenem plače in kot posledica tega tudi stroške tiska Svobodni Sloveniji. Poleg tega je bila povečana poštnina, kar je močno prizadelo Svobodno Slovenijo ne samo zaradi razpošiljanja lista, ampak tudi zaradi obširne in nujno potrebne korespondence.

Tiskarski stroški so se zopet občutno povečali v teh dneh kot posledica nove pogodbe med delodajalci in grafičnimi delavci. Kolik odstotek bodo delodajalci prevaili na izdajatelje listov, še ni točno ugotovljeno. Gotovo je le, da bo ta povišek večji kot smo pričakovali.

Vse te težave in poviške bi Svobodna Slovenija premagovala, če bi vsi naročniki točno plačevali list in če bi vsi postali naročniki, ki list berejo pri svojih znancih, prijateljih, sorodnikih ali sostanovcih in imajo zadosti materialnih sredstev, da bi postali naročniki.

Toda mnogi naročniki so zaradi malomarnosti v zamudi s plačilom naročnine, in preveliko je število tistih, ki berejo list brezplačno pri svojcih, prijateljih ali sostanovcih.

Kako smo kljub vsemu temu premagovali težave?

- 1.) S posojili, da smo mogli nadomestiti malomarnost naročnikov, ki odlašajo s plačilom.
- 2.) S prošnjo, da je tiskarna počakala s plačili in smo v zaostanku za več števil našega tednika.
- 3.) S prostovoljnimi, požrtvovalnimi in brezplačnim delom sodelavcev v Argentini in v vseh deželah, kjer slovenski naseljenec prebivajo.

Kako naj rešimo v teh kritičnih časih naš tednik Svobodno Slovenijo? Takole:

- 1.) **Naročniki** naj nemudoma poravnajo zaostalo in tekočo naročnino.
- 2.) **Bralci**, ki doslej niso plačevali naročnine, naj postanejo takoj plačujoči naročniki.

Samo tako bomo v tej kritični dobi rešili obstoj našega tednika Svobodna Slovenija

Razstava kiparja Ahčina

V ponedeljek 3. t. m. popoldne je odprl naš slovenski kipar France Ahčin v galeriji Huemul na aveniidi Santa Fe svojo razstavo kipov, s katerimi je napolnil ves razstaveni prostor. Ko se z grenkimi čustvi spominjamo, kako borno so Slovenci obiskovali prve razstave naših umetnikov v Buenos Airesu (Remčeve v Antúju, keramične prav tam), je tem bolj razveseljivo, v kako velikem številu se naša družba zbira sedaj že k začetkom umetnostnih razstav in se potem ljubitelji umetnosti še ponovno vračajo k intimnejšemu uživanju razstavljenih umetnin. Tako je bilo in je tudi na Ahčinovi razstavi.

Kipar je postavil na ogled 18 večjih in 32 malih skulptur. Samo do neke mere bi lahko rekli: 18 dognanih umetnin in 32 osnutkov. Kajti tudi te male plastike so že dognane in so plod raznih poskusov in pregnetanj; a tudi one večje niso nujno še dokončne najdbe iskanih formalnih rešitev. Ahčin se namreč vedno zopet rad vrača k že rešeni nalogi, da jo drugič, tretjič reši še bolje. Impresionisti (Monet, Jakopič) so se vedno znova vračali k istemu predmetu, ker so ga ob vsaki svetlobni spremembi našli drugačnega. Ahčin, ki mu je bila in mu je še kompozicija najtežje, nješe gibalno pri ustvarjanju, menda išče z malenkostnimi spremembami drž vedno popolnejša kompozicijska sozvočja. Spet pa bi bilo napačno, če bi našega kiparja proglasili za golega formalista.

Poleg formalne popolnosti odlikujejo Ahčina tudi vsebinske kvalitete. Kritiki zgodovinar se najrajši ustavljajo pri formalnih problemih. Kratek esejček je pa napisal v vabilo, s katerim je kipar opozarjal na svojo razstavo, tukajšnji kritik Córdova Iturburu, ki je tudi pomemben pesnik. (Iturburu ni pozabil naglasiti Ahčinovega slovenskega pokreka, kot je tudi Návova zadnji pri Volovšek izvajal slikarjeve kvalitete naravnost iz slovenstva!) Tudi Iturburuju niso ušla kiparjeva formalna stremjenja iz pozornosti, toda še bolj ga je zamikala lirčnost njegovih stvaritev. Argentinskega pesnika — lirika je prevzela lirčnost slovenskega kiparja! In lirčnost so tolikokrat poudarjali poznavalci našega impresionizma zlasti pri Groharju in Jami, pa tudi pri Jakopiču! Če je bilo toliko lirike pri slikarjih, katerih prevladujoči formalni problem je bila slikovitost, ne bo začudilo, če preveva lirčnost tudi igro linij pri Ahčinu.

Lirčnosti je bilo dosti tudi v prejšnjih Ahčinovih delih. Tista lirčnost je bila nekam vase pogreznjena kot so bi-

le kompozicije nekako v bloku zaključene. Pri pravem umetniku so snov, forma in vsebina vedno v nekem sožitju. Če niso, potem je umetnik lahko samo "umetnik" in najsi razpolaga s tehničnim znanjem, ne more umetnine dognati.

Umetnik se tudi razvija stilno, snovno in vsebinsko, v duhu časa. Kdor se ne razvija, kdor ne napreduje, ostane obrtnik. Spet pa umetnik ne more skakati iz stila v stil, eksperimentirati danes tako, jutri drugače. (Černigoj, v muziki švara; še pri Picassu, ki nosi bakljo, človek včasih podvomi v umetniško pristnost skokov.) Ahčin se razvija, s tem napreduje in ostaja pristen.

Formalno je Ahčin kompozitor, kar sem že večkrat naglasil. Ta razstava je stilnorazvojno pomembna zato, ker je kipar blok razrahljal. Ni še bloka razdrl in tudi ni potrebno, da bi ga kdaj razrušil, če ne bo tega bodoči čas zahteval. Zdaj se je iz osnovne gmote samo sprostil.

Dogmatično bi rekli, da prehaja, iz statike v dinamiko. Brez življenja, brez rasti tudi prejšnja kiparjeva dela niso

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Meddobje. Leto III, 1956-57. Štev. 1—2. Vsebina: Preobražanja sveta in beg pred njim (K. V. Truhlar); Ivan Benigar (Ileana Lascaray); Rdeči mak, slušna igra (Mirko Javornik); Potovanje Treh Kraljev, Simeonova pesem in Marina (T. S. Eliot-France Papež); T. E. Eliot in "nerazumljivo" "pesništvo" (F. Papež); Spomin na Narteja Velikonjo (Tine Debeljak; Črke - Besede - Misli: Ob Balantiču; Čas na tribunah: Zdanovščina — Made in Slovenia (Scriptor); Po dveh tihih (R. J.); Črta in prostor: O kiparstvu (France Gorše); Barva in kompozicija v slikah Bare Remec (Marian Marolt); Prapočetni svijet (Viktor Vida); Razstavni katalogi iz Ljubljane; Glasba: Koncert Franje Golobove (Jorge Aráoz Badi); Peter Levec: Zeleni Val (Rafko Vodeb); Marian Jakopič: Vrbova piščal (Branko Rozman); Kronika: Ob novi izdaji Balantičevih Poezij, Joškočev Franci (Marian Benkovič - Vombergarjeva); Stanko Semič-Daki: Grahovo - Velike Lašče - Kočevje (spomini na partizanska leta); Po pričevanju domobranskega stotnika Fortune o Grahovski tragediji; Zadnji trenutki; Balantičevi verzi v angleščini — Elegy (P. M. H. Morgan); Poljski prevajalec pesmi Franceta Balantiča umrl (T. D.); V dopolnilo članka prof. Ileana

bila; toda življenje je plulo bolj v bloku, ne v prostoru. In tako je postala zdaj tudi njegova lirika sproščena, svobodna.

Po snovi bi delili razstavljenе predmete v dve skupini: v portrete in telese. Portreti so deskriptivni kot prej, vendar samostojni, brez podstavka statične telesnosti. Za razgibanost obraza zna poiskati kipar vsako najmanjšo nesimetričnost, ki jo še nekoliko poudari, da je dinamika obraza, glave bolj živa. — V celih telesih in enem ali dveh torzijah je poudarek na linijah. Večje parti je telesa so med seboj zvezani organizmi; na obrazih je izraz samo drugotnega pomena: čustvo, izraženo z obrazno mimiko, je samo nakazano. Ahčin ni ekspresionist kot je še vedno Meštrovič. Liričnost teh figur je v celotnosti likov.

V primerjavi s prejšnjim kiparjevim delom bi to harmonično kolekcijo imenovali lahko kratko: poet. Polet je pa vedno izraz mladostne sile.

Ahčinova razstava ni ravno mejnik, je pa zelo privlačna faza v njegovi umetnosti, v umetnosti naše izseljenske in vse slovenske umetnosti. Kajti Ahčin je pravi slovenski umetnik.

M.M.

Lascary (Leopold Leskovar); Priloge: Kipar France Gorše: Glava pesnika in skladatelja Ivana Zormana, žgana glina; Glas vpijočega, les; Sedeča žena, žgana glina; Meštrovič, žgana glina; Nočna straža, žgana glina; Kompozicija, žgana glina; Orpheus, les; Izgubljeni sin, les. Revijo je opremil slikar Milan Volovšek, urejajeta jo pa Zorko Simčič in Ruda Jurčec.

Nova mladina, glasilo slovenskih srednješolcev v Argentini. Štev. 8 Vsebine: Bog Vas živi, naš Prevzvišeni; Za letošnji 8 december; Na Tronador (Tomaz Kralj); Samo za nas komuniste (prevod tajnega komunističnega letaka); Luč z gora; Vse najboljše; Dijakinja in njen svet; Peta je zaman protestirala; Za vsakega malo...; Urednik piše.

Duhovno življenje. December. 1956. Vsebina: Slovenci v Argentini pozdravljamo iz srca v svoji sredi priljubljenega škofa dr. Gregorija Rožmana; Živlenski advent (Škof Gregorij Rožman); Papeški molitveni anmen za leto 1956: Molitveni namen za december (Prof. Al. Geržinič); La justicia social (Luz de Also); Delavec v sodobnem svetu (Gregor Mali); Slovenski svetniki (Anton Merkun); Telo v službi duha (Dr. Alojz Stare); Kopalna sezona (Dr. Ignacij

Lenček); Marijina legija (Jože Guštin); Kristusove besede o milosti (Dr. Milan Kopušar); Naš bil nekdanj je ves ta raj (Gregor Hribar); Marta in Marija (dr. Mirko Gogala); Usodne posledice beneškega plebiscita (Marian Marolt); Iz

POTREBNO POJASNILO

Dne 1. dec. t. l. je bil 16. kulturni večer SKA v salonu Bullrich. Predaval je g. dr. Tine Debeljak o "uvodu v zgodovino komunistične revolucije v Sloveniji". Poslušalci so zanimivemu predavanju pozorno sledili in spoznali, da je predavatelj preučil mnogo literature, ki obravnava komunizem, njegove cilje in taktiko.

V zvezi s tem kulturnim večerom pa je Glas Slov. kult. akcije z dne 20. nov. t. l. objavil članek, ki ga je napisal T. D. Ta članek potrebuje nekaj pojasnil, ker je sicer krivičen protikomunističnim izseljencem.

Pisec T. D. namreč postavlja nekako za vzgled komuniste v domovini ko pravi: "V Ljubljani imajo že vsa leta po vojni posebni muzej, ki zbira samo gradivo za razlago te dobe v nam sovražnem smislu in tega sad je Belogardizem, ter imajo tudi posebno stolico na univerzi za raziskavanje Narodnoosvobodilne vojne v 1941-1945, ki jo vodi dr. Metod Mikuž."

Nato pa nadaljuje: "V emigraciji se pa niti resno še ne pečamo z zbiranjem zgodovinskega gradiva, z objavljanjem spominov iz tega časa, vojaških pohodov, raziskovanj razmerja enega in drugega do okupatorja in naroda itd."

Ta primerjava je krivična iz dveh razlogov:

1.) Komunisti v domovini so imeli in imajo na razpolago arhive v domovini

Razstava umetnostne akademije SKA

Vlepo urejenem prostoru umetnostne akademije Slov. kult. akcije v ulici Alvarado 350 v Ramos Mejía, se je v petek, dne 7. decembra kljub težavam, ki so s prometom v večernih urah, zbralo lepo število rojakov, ki se zanimajo za umetnostno delovanje in zorenje najmlajših slovenskih umetnikov. Prišli so na razstavo gojencev umetnostne akademije SKA.

Umetniški večer je začel g. Milan Volovšek, vodja umetniškega oddelka SKA. Za njim je imel predavanje o zgodovini umetniške šole SKA tajnik Slov. kult. akcije g. Marian Marolt. V preglednem poročilu je podal popolno sliko razvoja umetniške šole od njenih skromnih začetkov, vse težave, ki so spremljale njeno delo, ter uspehe, ki so postajali vedno vidnejši in ki so končno privedli do razstave umetnostnih del gojencev te šole. Omenjal je profesorje, ki so v umetniški šoli predavali posamezne predmete. Tako kipar France Ahčin anatomijo, modeliranje in kiparstvo, akad. slikarica Bara Remec risanje, slikanje in grafiko. Iste predmete je imel tudi g. Milan Volovšek, ki je poleg tega imel še perspektivo in deskriptivo, umetnostno zgodovino pa je predaval g. Marian Marolt. Tretji semester te šole se je zaključil prav ta večer z otvoritvijo razstave njenih gojencev.

Svoja lepa izvajanja, iz katerih je velika ljubezen in skrb za to šolo, je g. Marian Marolt zaključil z ugotovitvijo, da je že na zadnjem običnem zboru SKA v ožjem krogu dejal, da dobiva umetniška šola vedno bolj akademjski značaj. To je bilo tik za začetkom drugega semestra. Svoja izvajanja je pa nato zaključil takole: "V javnosti, v kolikor smo vanjo prodrli, smo govorili o šoli. Predsinočnjim, ko sva z Baro sestavljala katalog, potem, ko je ona izvršila še zadnjo selekcijo del, ki naj pridejo na razstavo, je pa naša umetnica in duša te šole z odločno potezo zapisala na naslovno stran katalogovega osnutka naslov: razstava umetnostne akademije SKA. Če Bara Remec pravi, potem bo res. Gotovo je to zasluga profesorjev, pri čemer sebe rad izvzamem, ker v teh slikah in črtežih ni nič mojega. Je pa tudi zasluga gospodov in gospodičen, ki razstavljajo, ker so se res trudili, vsi pri svojem siceršnjem študijem, pisarniškem ali ročnem delu. Lahko trdim, da uspehi teh treh semestrov niso manjši kot na akademijah, kjer se dijaki posvečajo študiju ves teden in kjer so semestri daljši, razdalje do šol pa krajše.

Veselim se torej, gaudeamus igitur! Slovenska izseljenska umetnostna akademija pa naj živi, procvita in raste: vivat, floreat, crescat!

Vsi navzoči so navdušeno pozdravili izvajanja g. Marijana Marolta, nato poslušali besede tople zahvale g. Andreja

domačih tal; Kako so vzgajali stari in še kaj (fzt); Med nami; Mesec vzhaja nad Iguso (Vladimir Kos); Sto deset let "Krsta pri Savici" (O); Iz sveta; Vstopamo v leto srebrnega jubileja in otroška priloga Božje stezice.

in mnoge tudi v inozemstvu, ves državnih in strankin aparat, neomejena materialna sredstva in najrazličnejše druge pripomočke. Če upoštevamo vse to, je Belogardizem dokaj skromen sad njihovega dela.

2.) Izseljenci smo brez pripomočkov in brez sredstev začeli zbirati gradivo iz dobe revolucije že v begunskih taboriščih. Kljub najrazličnejšim težavam že to delo ni bilo brez sadov. Delo pisarne g. dr. Kreka v Rimu pa je bilo na tem polju prav posebno dragoceno.

Pozneje so izšle brošure v Severni Ameriki in v Argentini in razne razmnoženine. Objavljeni so bili članki v raznih revijah in tudi v Zbornikih-Kolektorjih Svobodne Slovenije. Pri Društvu Slovencev v Bs. Airesu je bil ustanovljen poseben odsek za zbiranje gradiva iz dobe revolucije v domovini. Dr. Tine Debeljak že več let sistematično zbira gradivo o komunistični revoluciji v Sloveniji in mu je zato tudi namenjen odsek Društva Slovencev izročil vse zbrano gradivo. Založba Svobodna Slovenija je že pred leti izjavila, da je pripravljena vse storiti, da bo knjiga o komunistični revoluciji izšla, kakor hitro ji bo predložen za tisk zrel rokopis.

V zadnjem času je bil tudi pri Slov. kult. akciji ustanovljen zgodovinski odsek, ki je organiziral 16. kulturni večer z dr. Debeljakovim predavanjem.

Mnenja smo, da T. D. ni storil prav, ko je vsemu temu delu odrekel resnost.

Makeja in gđc. Metke Žirovnikove profesorjem umetnostne akademije SKA ter vsem rojakom, ki so prišli na prvo umetnostno razstavo te akademije.

Zatem je spregovoril nekaj besed predsednik SKA g. Ruda Jurčec, končno je pa čestital profesorjem in gojencem umetnostne akademije SKA na tako lepem uspehu, ki se zrcali v razstavljenih delih, tajnik NO za Slovenijo, g. Miloš Stare.

Na razstavi umetnostne akademije SKA so zastopani: Ivan Bukovec s petimi olji, gđc. Tatjana Karba s tremi olji, g. Tone Kržišnik z osmimi olji, gđc. Barica Majcen s petimi olji, g. Andrej Makek z devetimi olji, g. France Papež z osmimi olji, g. Jure Vombergar s šestimi olji in gđc. Metka Žirovnikova s šestimi olji. Grafike in akvarele so pa še razstavili: Ivan Bukovec, Tone Kržišnik, Barica Majcen, Andrej Makek, France Papež, Jure Vombergar in Metka Žirovnik.

Odklonitev Kubelika

Rafael Kubelik, slavni dirigent češkoslovaškega orkestra, ki je pred sedmimi leti zapustil svojo domovino, je odklonil povabilo češkoslovaške komunistične vlade za povratek v domovino. Kubelik, sedaj dirigent londonskega Convent Garden, je izjavil: "Srce me si li, da bi se vrnil. Kako naj bi pozabil na Prago, Bratislavo in na vse prijatelje v moji lepi domovini? Toda ne bom se vrnil!" V dolgi brzojavi komunističnim voditeljem pravi: "Ne morem sprejeti vašega vabila, dokler mi ne daste zagotovila, da se po obisku v domovini lahko vrnem v London. Ko bo vaša vlada vsem odobrila svobodno kretanje iz dežele v deželo in ko ho glasbeni sindikat dobil popolno prostost za svoja umetniška izvajanja, se bom rade volje vrnil v Prago, kajti nič si bolj ne želim, kakor da bi se znova znašel med svojimi prijatelji."

Na neki konferenci se je veliki glasbenik takole izrazil: "To je bila zame največja odločitev v življenju. Toda če bi sprejel povabilo, bi s tem nehoti priznal sedanjo komunistično vladno. Velika krivica je, da se moji soodržavljani ne smejo svobodno gibati. Ali je prav, da morajo veliki možje, kakor so Smetana, Dvořak, moj oče (slavni violinist Jan Kubelik) vsakokrat, ko zapustijo svojo domovino, slovesno obljubiti, da se bodo vrnili domov? Ali je svoboda vsesplošna dobrina, ali je le privilegij nekaterih? Če je le privilegij, potem pa raje odklonim njihovo vabilo."

Poročilo o odklonitvi Kubelika, da bi se vrnil domov, je med drugimi objavil tudi goriški "Katoliški glas", ki na koncu postavi tole vprašanje:

"Kaj pravijo k temu tisti Slovenci, ki so kakor trs, ki ga veter maže?"

LJUBLJANA DANES

Ljubljana je v zadnjih desetih letih precej spremenila zunanje obličje. Nasproti kolodvoru je nov park, zraven palače Vzajemne — sedaj Državne (DOZ) stoji mogočno poslopje pošte, telegrafa in telefona. Na nekdanji Dunajski, sedaj Titovi, cesti je poleg Mediatove hiše zrasla osemnadstropna stanovanjska stavba. V pritličju ima moderne trgovske lokale, v ostalih nadstropjih pa so udobna stanovanja, ki pa so tako draga, da si navaden smrtnik takega luksusa ne more privoščiti.

Na prostoru starega Figovca je še praznina, pač pa je poleg nekdanje Slavije — sedaj notranje ministrstvo — postavila Zadruga Zveza sedemnadstropno stavbo. Med hišami Dukičevega bloka v Gajevi — sedaj Kidričevi ulici so pravkar dogradili devetnadstropno hišo. V Šubičevi ulici (od Kazine proti Tivoliju) grade zadaj za poslopjem nekdanje Kranjske hranilnice novo skupščinsko poslopje. Na Mirju je vrsta novih zgradb, zlasti raznih institutov tehnične fakultete. Za bivšo cerkvijo sv. Jožefa proti Poljanski cesti je nastal nov blok štirinadstropnih hiš z zelenimi tratami vmes. V bivši cerkvi pa imajo prostor za snemanje filmov. Pred nekdanjo šempetersko vojašnico je majhen park, poleg njega pa — z licem proti Ljubljani — Otroška klinika. Na Šarabonovem in gluhoemničnem vrtu se po 11 letih le končuje Poliklinika Zavoda za socialno zavarovanje. Zadaj za Leoniščem, nasproti porodnišnici kopljejo teren za precej razsežno stavbo: Zavod za transfuzijo.

V šiški proti tramvajski remizi so okoli Litostroja postavili celo naselbino hiš za tovarniške delavce in uslužbence. Med Celovško in Vodnikovo cesto (pod šiškim hribom) so razstavili vso zemljo kmetom, ker bodo tam postavili celo mesto. Drugo veliko stavbišče pa je preko železnice na levo od ceste za pokopa-

liščem.

V šempeterskem koncu je zazidana Ilirska ulica od Vidovdanske ceste do parka pri št. Petru, prihodnje leto pa bodo zazidali še proste parcele na Taboru in v Rihovčevi ulici.

Sodni palači so dodali še tri nadstropja in jo tudi znotraj polepšali, da je res reprezentativna. V vseh prostorih je nova vsa notranja oprema. Nasploh je notranja oprema vseh poslopij centralnih oblastvenih in partijskih uradov in ustanov vprav razkošna. Človek skoraj ne more verjeti, ko pa v gospodarskem oziru ni nič kaj na dobrem. V zaseženih Križankah so na dvorišču in na vrtu uredili dvojce odprtih prostorov za koncerte in operne predstave na prostem. Vse Križanke so obnovljene, dvorišče proti Vegovi ulici pa je preurejeno po Plečnikovem načrtu.

Pred Muzejem je urejen v malem parku "grob herojev", kjer je pokopan tudi Boris Kidrič.

Še celo v cerkvah vkljub silnemu obdobju, sem pa tja napravijo kaj novega. V stolnici so pred leti, ko je bil škof težko poškodovan, postavili namesto baldahina iz blaga, ki je bil že ves preperel, kamenit baldahin. Brezjanska Marija na stranskem oltarju je pa dobila že drug okvir. Prejšnji, Vurnikov, ki je bil iz bron s tremi malimi reliefi, se je pred dvema mesecema umaknil novemu, tako da ima Marijina podoba dva okvirja. Najprej ožjega preprostega in pozlačenega, okrog njega pa še kakih 40-50 cm. širokega iz živo se prepletajočih stiliziranih rastlin. Ta okvir je tudi pozlačen in proti zunanemu robu rahlo naprej nagnjen. Vse skupaj je vi-

soko nad dva metra in je zelo efektno. Ljudem je novi okvir bolj všeč, kot stari in tudi Marijina slika pride bolj do izraza, ker je bolj v ospredju. Verjetno je to Plečnikova zamisel, kakor tudi novi veliki oltar v cerkvi za Bežigradom. Tu je oltarna miza ostala prejšnja. Nad njo pa se dviga ob steni širok križ iz črnega marmorja. v obliki črke T, ki sega do stropa. V prečnem "tramu" križa je napis: Ljudstvo moje — kaj sem ti storil. Na križu je pribit Kristus, temnorjavo barvan, vzet z nekega prošnjega križa. Rjavina telesa, kombinirana z zlatom, je zelo učinkovita. Spodaj je v kamnitom križu izklesan tabernakelj, ki ima temnorjavo polirana lesena vrata, s pozlačenimi tečaji in okovana ob ključavnici s pozlačenim okovjem. Nastavek nad tabernakljem za izpostavljanje Najsvetejšega ima v dolbini kip Madone, deloma bel, deloma pozlačen. Pod rameni križa sta na vsaki strani podobi sv. Cirila in Metoda v naravni velikosti. Med slikama in navpičnim delom križa je na vsaki strani po en okrogel in pozlačen kovinski kandelaber, ki ima na vrhu posodo za cvetlice. Oltar je zelo lepo umetniško delo in ima veliko obudovalcev.

Pri Sv. Petru so restavrirali barvna okna v kapelah, in za velikim oltarjem, oltar sam pa so letos očistili, da je do bil spet prvotno belino. Rakovniška cerkev, ki je postala župna cerkev, je dobila mogočne orglje, menda kar s 54 registri. So Jenkovo delo. Prav tako so izvršene baje posrečene prenovitve v cerkvah v šmarju pri Ljubljani in v škofji Loki Tudi Marijina kapelica na Brezjah je nekaj lepega. Ker pa si je še ni sem ogledal, bom popisal to ob drugi priliki.

Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije

popisuje izmed vseh doslej izdanih knjig najbolj izčrpno in objektivno vsesrčansko delovanje Slovencev v izseljenstvu. (Rev. Janez Kopač, C. M., Kanada).

Veličastna verska manifestacija kat. izseljencev v Argentini

Franciskanska dobrodušna ustanova v Milanu je katoliškim izseljencem v Argentini podarila lepo Marijino podobo — Devico emigrantov. Nedavno so jo slovesno pripeljali v Argentino. V Buenos Airesu so jo nad vse lepo sprejeli, nato je pa milostna podoba Device emigrantov nastopila veličastno pot po raznih argentinskih provincih. Povsod so jo navdušeno sprejemali. Izkazovali so ji časti tako predstavniki oblasti, kakor ljudstvo, zlasti pa številni izseljenci iz raznih evropskih držav. V Buenos Airesu so milostno podobo Device emigrantov vojne mornarice v soboto 1. decembra. Pri sprejemu so bili navzoči predstavniki državne oblasti, visoki cerkveni dostojanstveniki ter številno ljudstvo. Zastopane so bile tudi mnoge emigrantske narodnostne skupine. Med njimi so bili tudi Slovenci s svojo narodno zastavo. V mestnem delu Boca so Marijino podobo v slovesnem sprevedu nesli v tamošnje župno cerkev Sv. Janeza Evangelista.

Za nedeljo je bila določena zaključna slovesnost v zvezi s prihodom milostne podobe Device emigrantov v Argentino. Marijino podobo so v slovesnem sprevedu prepeljali iz cerkve sv. Janeza Evangelista na Trg republike na Avdi. 9 de Julio in jo tam postavili na mogočen prestol. Apostolski nuncij je imel nato sv. mašo, po njej je pa zaključil vso slovesnost papež Pij XII. s posebno poslanico Argentini in njenemu ljudstvu, ki so jo prenašali naravnost iz Vatikana.

Prevoz Marijine podobe na Trg Republike se je začel v nedeljo 2. dec. v prvih popoldanskih urah. Na čelu spreveda je bil eskadron policije na konjih, za njimi fanfara policije prav tako na konjih, za njo so pa jezdili oddelki San Martinovih grenadirjev. Milostno podobo Device emigrantov so vozili v slavnostni kočiji. Na obeh straneh so jezdili grenadirji kot častna straža. Slavnostni spreved so zaključili spet policijski oddelki na konjih.

Spreved se je ustavil pred palačo Glavne pošte. Tu so se mu pridružile narodnostne skupine, ki žive v Argentini. Vsaka narodnostna skupina je stopala za svojo narodno zastavo. Na prvem mestu so bili Madžari. Svoje narodne zastave so imeli zaradi tragedije, ki jo sedaj doživlja ta narod, zavite v črnilo. Za njimi so stopale nemško govoreče narodnostne skupine, za njimi pa Bolivijanci, Čehi, Hrvati, Slovaki, Slovenci, Španci, Nizozemci, Italijani, Litvanci, Paragvajci, Portugalci, Poljaki, Ukrajinci in Rusi.

Slovenska narodnostna skupina je bila močno zastopana. V prvi vrsti so fantje v narodnih nošah nosili slovensko, argentinsko in papeško zastavo, nato je stopala slovenska duhovščina z g. direktorjem Antonom Oreharjem na čelu, za njo pa 25 fantov in deklet v narodnih nošah.

Veličastni spreved se je od Glavne pošte vil po avenidi Corrientes. Člani posameznih narodnih skupin so med sprevedom prepevali v svojem jeziku Marijine pesmi. Po dolgi avenidi je tako neprestano odmevala v počastitev nebeške Kraljice njena lepa pesem.

Nastop slovenske narodnostne skupine je vsled velikega števila udeležencev, zaradi vzornega reda in ubranega petja vzbujal splošno pozornost. Na več mestih so ljudje, ki so po avenidi na obeh straneh opazovali spreved narodnostnih emigrantskih skupin, prihajali vpraševati naše ljudi, kateri narodnostni skupini pripadajo. V večernih urah se je morje ljudi zilo na prostrano avenido 9 de Julio, kjer je bil pred nebotičnikom ministrstva za javna dela postavljen oltar, okoli njega pa častne tribune. Pogled na zbrano množico je bil veličasten.

Ko so podobo Emigrantske Matere božje pripeljali pred njen prestol, so ji oddelki vojske izkazali časti, množica je pa mahala z belimi robci. Tedaj so pristopile k Marijini podobi botre, izbrane iz posameznih narodnostnih skupin. V imenu slovenske narodnostne skupine so bile botre gospe Kristina Prijatelj, Gabriela Pahorjeva in Matilda Eilečeva. Častno stražo pred Marijinim prestolom so imeli mornarji in narodne noše.

Ves ta čas so prihajale na častno tribuno visoke in odlične osebnosti. Tako soproga predsednika republike ga. Sara Herrera de Aramburu, zunanji minister dr. Luis Podestá Costa, minister za vzgojo dr. Carlos Adrogué, apostolski administrator buenosaireske nadškofije msgr. Fermín Lafitte. Ko je prispel na

častno tribuno ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, je to sporočil zbrani množici napovedovalec po zvočniku. Povedal je, kako so ga komunisti preganjali in tudi obsodili zaradi njegovega odločnega nastopa proti njihovim zločinom. Vsa množica je ob tem sporočilu navdušeno zaploskala in morje belih robcev je vzvalovilo škofu dr. Rožmanu v pozdrav.

Mrak se je že spuščal na mesto. Tedaj je nebotičnik ministrstva za javna dela zažarel v številnih lučih, ki so bile prižgane tako, da so sestavljale velik križ. Godba letalcev je zaigrala argentinsko narodno himno. Pela jo je z navdušenjem tudi vsa množica. K oltarju je pristopil apostolski nuncij v Argentini msgr. dr. Mario Zanin in imel večerno mašo.

Mogočno versko manifestacijo številnih emigrantskih narodnostnih skupin v Argentini je zaključila poslanica papeža Pija XII. Argentini. Prenašali so jo iz Vatikana. V njej je sveti oče Pij XII. pohvalil argentinsko ljudstvo, ki že od nekdaj ljubi svojo nebeško

Mater. Proslavljal je gostoljubno argentinsko zemljo, ki je polna rodovitnosti in lepote in vedno pripravljena sprejeti ljudi iz prekomorskih dežel. Med temi so mnogi z bolečinami v srcu zapustili rodno zemljo. So to žrtve zvestobe do Boga. Vse te velike množice imajo sedaj Mater, ki bo pod naslovom Naša Gospa izseljencev zanje prosila milosti pri Bogu. Izseljensko Mater božjo pa prosi, naj argentinski zemlji podeli stalno rodovitnost, naj ji zagotovi mir, ki ga ravno izseljenci prihajajo iskati v njeno naročje, vse izseljence pa naj sprejme pod svoje mogočno varstvo.

Na koncu je papež na posebno slovesen način podelil Argentini in njemu ljudstvu, zlasti pa izseljencem, zbranim okoli milostne podobe Izseljenske Matere božje, papeški blagoslov.

Bila je že noč, ko so se ogromne množice zbranega ljudstva začele razhajati v zavesti, da imajo sedaj v deželi, ki jih je gostoljubno sprejela in ki je postala njih druga domovina, tudi svojo zavetnico in zaščitnico pri Bogu, ki bo kot Emigrantska Devica bdela nad izseljenskimi rodovi ter jih na vseh življenjskih poteh spremljala s svojo ljubeznijo.

Deseti občni zbor Društva Slovencev v Buenos Airesu

Bil je v nedeljo 2. dec. 1956 v Slovenski hiši v ul. Ramon Falcon 458. Ob lepi udeležbi članov ga je začel predsednik g. inž. Albin Mozetič. Na njegov predlog so bili sprejeti pozdravi udeležencev občnega zbora predsedniku argent. republike gen. Pedru E. Aramburu-ju, apostolskemu administratorju buenosaireske nadškofije Msgru. dr. Fermínu Lafitte-ju, kardinalu dr. Copellu, ljubljanskemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu in predsedniku NO za Slovenijo g. dr. Mihi Kreku.

Poročila o delu društvenega odbora v pretekli poslovni dobi so podali odborniki. Najprej zgoščeni pregled dela predsednik g. inž. Mozetič, za njim pa ostali odborniki. Poročilo o delu odbora je bilo tudi objavljeno v Informacijskem vestniku DS, ki so ga dobili vsi člani pred občnim zborom.

Iz objavljenega poročila je razvidno, da je imelo DS v pretekli poslovni dobi 1027 članov, t. j. 693 članov in 334 članice. V istem času je umrlo 13 članov. DS Slovencev je lani zapustilo 7 članov zaradi odhoda v druge države. V vsem se je število članstva zmanjšalo za 20 članov, v društvo je pa v istem času stopilo 13 članov.

Umrli so naslednji člani: Abram Milč, Bajuk Aralija, Fradl Ivan, Galjot Lovro, Korenčan Franc, Krajnc Peter, Kremžar Slava, Mehle Anton, Pučko Pavel, Rode Andrej, Rupnik Ana, Trontelj Janez in Zač Karol. Udeleženci občnega zbora so s tiho molitvijo počastili njihov spomin.

Med prireditvami v pretekli delovni dobi je omenjen Slovenski dan, ki je bil 22.IV.1956 na pristavi. Pripravilo so ga vse slov. organizacije in društva. Je povsem uspel. Lepa je bila udeležba tudi na spominski proslavi žrtev kom. revolucije. V poročilu so omenjena tudi prizadevanja društvenega odbora za ureditev položaja tistih slov. beg., ki so prišli v Argentino brez vselitvenega dovoljenja. Izgleda, da bo ta zadeva kmalu rešena, vendar ne s splošno amnestijo, ampak individualno. Odnosi z drugimi slov. organizacijami in društvi so bili dobri. Odbor v poročilu pohvalno omenja društva in ustanove, ki se podpirale njegove delo. Tako Slov. pevski zbor Gallus, krajevni pevski zbori v Lanusu, Ramos Mejia in San Martinu, krajevna odbora v Lanusu in Ramos Mejia, uredništva Istev Svobodna Slovenija, Oznarilo in Duhovno življenje ter slov. dušno pastirstvo. Z ostalimi protikom, narodnostnimi skupinami je DS vzdrževalo prijateljske stike.

Društveno gospodarstvo je v minuli delovni dobi izkazovalo stroškov 72.420,34 pesov ter prav toliko dohodkov. Posmrtninski sklad je imel dohodkov 31.264 pesov in 50 etv. Izplačal je 13 posmrtnin po \$ 2.100, t. j. skupaj 27.300 pesov. Društvena kuhinja je imela dohodkov 48.223,50 pesov in prav toliko izdatkov. S preselitvijo v Slovensko hišo je DS kuhinjo odstopilo upravi Slovenske hiše, ker same najemnine ne predstavljajo zadostnega vira dohodkov. DS je upravi Slovenske hiše tudi prodalo ves kuhinjski inventar za 3.000 pesov, ki jih je pa podarilo Slovenski hiši. S tem se je prispevek DS za Slovensko hišo zvišal na 10.000 pesov.

V poročilu odbora je tudi omenjeno, da je društveni odbor prodal 4 društvene parcele v Lanusu za 36.000 pesov.

To so glavni podatki iz tajniškega in blagajniškega poročila, ki ga je podal g. France Pernišek.

Organizacijski referent g. Avgust Horvat je v poročilu omenjal napore za poživitev dela med slov. emigrantsko skupnostjo ter priprave za ustanovitev krajevnega odbora DS v San Martinu. G. Ignacij Grohar je omenil gospodarsko stanje društva kot društveni gospodar, g. Adolf Škerjanc je pa poročal o delu kulturnega referata. Navajal je prireditve ter omenjal, da ima društvena knjižnica na razpolago 1415 knjig, t. j. 1232 slovenskih, 10 srbskih in hrvatskih, 79 španskih, 83 nemških, 22 angleških, 4 francoske in 5 italijanskih. Obširno je bilo poročilo o delu mladinskega odseka. Namesto zadržanega g. Martina Mizerita ga je podal g. Aleksander Majhen. Navajal je napore slova učiteljev in učiteljic pri vzgoji slovenske mladine v slovenskih tečajih, katere obiskuje 305 slov. otrok. Z vzdrževanjem teh tečajev je DS v pretekli delovni dobi imelo \$ 6.897,60 izdatkov. O delovanju odseka za socialno skrbstvo je podal poročilo g. Albin Magister, st. Omenjal je, da je z že obstoječimi dobroteljnimi ustanovami navezal stike ter skupno z njimi izdelal seznam vseh potrebnih družin in posameznikov v slovenski emigrantski skupnosti. Navajal je tudi stanje bolnikov ter povedal, da se je v minuli delovni dobi zdravilo v bolnicah v Bs. Airesu 49 Slovencev. Imeli so različne bolezni. Nakateri se zdravijo že več let. Tako trije jetični bolniki in 7 umobolnih. Podporni sklad je imel v tem času 12.414,31 pesov dohodkov. Poleg obleke, perila in obutve je med potrebne razdelil denarnih podpor v višini 10.813 pesov.

Poročilo nadzornega odbora je podal g. Lojze Erjavec. O delu društvenega odbora se je nato vršila daljša razprava, v katero je posegalo več društvenih članov in članic. Zahtevali so razna pojasnila, stavljali predloge za poživitev društvenega dela ter za povečanje društvenih dohodkov in pridobivanje novih članov.

Po razrešni dosed. odboru je bil znova izvoljen za predsednika DS g. inž. Albin Mozetič, v odbor pa naslednji gg: dr. Milan Bano, Emil Cof, Boleslav Cvetko, Nande Češarek, Viktor Češnovar, Ignacij Grohar, Avgust Horvat, Ivan Korošec, Martin Kovarčič, Janez Kralj, Albin Magister, Valentin Markež, Martin Mizerit, Alfonz Pipan, dr. Julij Savelli, Rudolf Smersu, Miloš Stare, Adolf Škerjanc, Ivan Vadjnal, Milan Zač in Rudolf Žitnik. Za nadzorni odbor so bili določeni: dr. Leopold Eiletz, Lojze Erjavec in dr. Celestin Jelenc. Za predsednika razsodišča je bil izvoljen g. dr. Franc Logar.

G. inž. Albin Mozetič se je zahvalil za izkazano zaupanje. Prebral je obširen delovni načrt novega odbora za poživitev organizacijskega življenja, za dvig gospodarskega stanja društva ter za poglobitev kulturnega ter vzgojnega dela med društvenimi člani in slov. skupnostjo sploh.

Med predlogi je bil med drugim sprejet sklep o zvišanju članarine na 8 pesov mesečno. Prav tako sklep, da članice, ki so zaposlene plačujejo enako članarino kot moški. Pri morebitnem kooptiranju novih odbornikov, po možnosti pritegniti v odbor članice. Spre-

Prvo obhajilo slovenskih otrok v Argentini

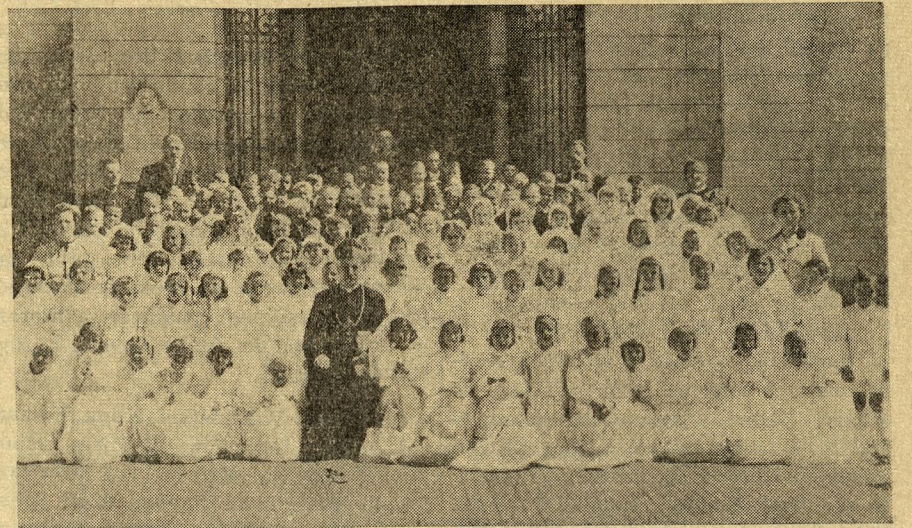
Slovenska mladina je imela v nedeljo 9. decembra svoj praznik. Bilo je prvo sv. obhajilo. In to slovenskih otrok, ki so bili po II. svetovni vojni že rojeni v Argentini. Slovesnost je dobila še poseben poudarek v dejstvu, da je tej slovenski mladini podelil prvo sv. obhajilo sam škof dr. Gregorij Rožman, ki se mudi na obisku v Argentini.

Slovenski otroci prvoobhajanci iz vseh slovenskih naselij na področju Velikega

tudi starši otrok ter drugi rojaki, tako, da so tega dne v tej kapeli podelili 550 sv. obhajil.

Med sv. mašo je izredno lepo prepeval otroški pevski zbor iz Lanusa pod vodstvom gđc. Zdenke Virantove. Med sv. mašo in prvim sv. obhajilom so skrbeli za red učitelj in učiteljice slovenskih tečajev.

Po sv. maši je bil za prvoobhajance pripravljen zajutrek na samostanskem

Škof dr. Gregorij Rožman s slovenskimi prvoobhajanci v Argentini

Buenos Airesa so se zbrali pred napovedano uro v ramaškem župnišču. 133 prvoobhajancev — 70 dečkov in 63 deklic — se je uvrstilo v spreved, ki se je podal v bližnjo kapelo sester dominikank. Na čelu spreveda je stopal škof dr. Gregorij Rožman v spremstvu novomašnika g. Marka Mavriča, subdiakona g. Alojzija Skvarče in kateheta g. Stanke Škerbete.

Ob osmi uri je pristopil k oltarju prevzvišeni. Po evangeliju je imel na prvoobhajance in starše lep govor o Jezusu prijatelju otrok. Škof dr. Rožman je med mašo prvoobhajance tudi sam obhajal. K mizi Gospodovi so pa pristopili

dvořišču. Pripravila so ga požrtvovalna slovenska dekleta, članice Slovenske dekliske organizacije pod vodstvom gđc. Angele Klanškove, za veselo in dobro razpoloženje so pa poskrbeli mladi laični pevci, ki so vzbujali splošno pozornost ter so jih rojaki pa tudi domačini za res lepo petje nagradili z živahnim ploskanjem.

Pa zajtrku so se slovenski prvoobhajanci zbrali pred ramaško farno cerkvijo ter so se skupno s škofom dr. Rožmanom slikali. Vsi prvobhajanci so nato dobili v spomin na svoje prvo sv. obhajilo lepe slike z lastnoročnim škofovim podpisom.

STRUP IN ZOLČ

V zvezi s spominsko svečanostjo v poltuju v New Yorku je objavil tukajšnji Paveličev ustaški list "Hrvatska" napad na Slovence. Podobno stvar je objavil "Klic Triglava" v Londonu. S posebno naslado je napad na dr. Kreka in dr. Basaja ponatisnila "Slovenska pot" v Buenos Airesu.

V šte. 3. na strani 42. navaja: "Slovenska zastava, dr. Krek in dr. Basaj, 'Klic Triglava' od 15. 9. t. l. poroča, da se je lansko leto vršil v Carnegie Hallu, New York, svečani koncert v spomin preminulim žrtvam komunizma. Tega koncerta so se udeležili zastopniki vseh narodov, ki žive pod komunistično oblastjo, tedaj tudi Slovencev in Hrvatov. Zastopniki Slovencev in Hrvatov, tako pravi poročilo, so se predhodno dogovorili, da se te proslave udeležijo s svojimi zastavami. Hrvatje so res prišli na to svečanost s hrvaško zastavo pod vodstvom poslanca dr. Pernarja, dočim so, na veliko presenečenje Hrvatov, prišli Slovenci pod vodstvom dr. Kreka z jugoslovansko zastavo. Zanimi-

vo bi bilo izvedeti, kakšni razlogi so vodili dr. Kreka in dr. Basaja, ki je nosil jugoslovansko zastavo, da sta proti dogovoru prišla s to zastavo. Ali sta se morda sramovala zastave svojega lastnega naroda? Vsekakor bi bilo na mestu, da pojasnita slovenski emigracijski javnosti, zakaj sta zatajila pred mednarodno publiko simbol naroda, katerega sta zastopala na tej svečanosti."

Pa to še ni zadosti. "Slovenska pot" v isti številki doda še tale komentar na str. 47, ko pravi: "Kdo je n. pr. v Seaverni Ameriki ob priliki žalnega praznovanja obletnice za padle protikomunistične bojevnike potisnil v kot dr. Kreka in dr. Basaja — z jugoslovansko zastavo v rokah? Potisnila sta se v kot sama! In z njima je bila znova potisnjena v kot naša uboga Pepelka — narodna čast in naš omalovaževani pastorek — narodni ponos. Po vseh bridkih iskustvih, razočaranjih ter udarcih doma in v tujini še kar zamen zamolklo odmeva iz groba pesnikov svarilni klic: 'Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi peti'."

jet je bil tudi sklep o slovesni proslavi 10 letnice ustanovitve DS, o ustanovitvi društvenega sosveta ter predlog naj društvo pošlje pozdrave vsem slov. organizacijam in ustanovam.

G. inž. A. Mozetič je članom poročal še o stanju slovenske pristave v Moronu. Dejal je, da je v teku akcija, da se pristava prenese na Gospodarski odsek SFZ in SDO.

K besedi se je končno priključil g. direktor Anton Orehar. Zborovalce je pozdravil v imenu lastništva Slovenske hiše. Izražal je željo, naj bi prijateljstvo družilo vse, naj bi bila med vsemi ljubezen. Kajti lepo pravi naš pregovor: Kier ljubezen — tam Bog. Vesel je dejstva, da se občni zbor DS vrši že v prostorih Slovenske hiše. Za njeno dovršitev bo treba še veliko žrtev in veliko dela. Toda sloga in medsebojno razumevanje lahko premagata tudi največje težave.

Po njegovih pozdravnih besedah je g. inž. Mozetič zaključil občni zbor.

Novi odbor DS se je na prvi seji konstituiral takole: Predsednik ing. Albin Mozetič, I. podpredsednik g. dr. Julij Savelli, II. podpredsednik g. Rudolf Žitnik, tajnik g. Rudolf Smersu, blagajnik g. Slavko Češnovar, gospodar g. Nande Češarek, kulturni referent g. Adolf Škerjanc, mladinski referent g. Martin Mizerit in socialni referent g. Albin Magister st.

Od osrednjega tajništva SLS iz New Yorka smo v tej zvezi dobili pojasnilo z dne 5. XII. 1956, ki pravi z ozirom na trditev "Hrvatske", da je dr. Basaj nosil jugoslovansko zastavo med drugim:

"Prireditelji omenjene spominske svečanosti so povabili na koncert in sledečo mu svečanost v Carnegie Hall v New Yorku tudi Slovence, Hrvate in Srbe. Srbi so po predhodnih razgovorih udeležbo odklonili iz razlogov, ki jih tu ni umestno navajati. Hrvati so se odločili za udeležbo in so vztrajali pri svojem stališču, da izključijo vsak znak, da njihov narod živi v Jugoslaviji. Slovenci smo sklenili, da se prireditve udeležimo. Kupili smo svojo ložo, ki so jo zasidli Slovenci v slovenskih narodnih nošah, dr. Basaja pa naprosili, da kot naš predstavnik položi venec in počasti padle žrtve z nagovorom v slovenskem jeziku. Jugoslovanske zastave na proslavi sploh ni bilo."

Gospodje okrog "Slovenske poti" dobro poznajo dr. Kreka in dr. Basaja in vedo za Osrednje tajništvo SLS. Namesto, da bi bili vprašani za pojasnilo, so verjeli ustaški "Hrvatski" in "Klic Triglava". Pa še sami so prilili žolča in strupa.

Ali naj bo to slovenska pot?

PORAVNAJTE NAROČNINO SVOBODNE SLOVENIJE!

Novice iz Slovenije

Zmaga in koristi svetovnega komunizma so skupni cilji vsem komunistom na svetu, pa naj se imenujejo po Titu, Hruščevu, Stalinu ali Leninu. To so zopet pokazali zadnji dogodki na Madžarskem. Brutalni nastopi sovjetske vojske proti madžarskemu narodu, ki je v borbi za svobodo in neodvisnost segel po skrajnem sredstvu — uporu in vodi še naprej junaški boj proti nadmočnemu komunističnemu nasilniku in zatiralcu, so našli opravičilo pri vseh komunističnih diktatorjih v sosednjih madžarskih državah. Tudi pri Titu, ki je bil v začetku molčeč, ko je pa spregovoril, je takoj pokazal svojo pravo barvo, in zatrjeval, da bo krvavi nastop sovjetske vojske v zgodovini velik dogodek, če bo služil utrditvi socializma, t. j. komunizma v tem delu sveta. Ko je pa madžarsko ljudstvo v sedanjem revolucionarnem nastopu jasno pokazalo, da odklanja sleherni komunizem, pa naj se skriva za ta ali oni plašč, so v titovini začeli madžarske nacionaliste proglašati za reakcionarje, bandite, fašiste. Tako Titovo časopisje, kakor tudi radijske postaje so bile ves čas na strani madžarske kom. vlade, najprej Nagyjeve, za njim na Kadarjeve. Pozivale so madžarsko ljudstvo naj se oklene vlade in naj jo podpre v njenih prizadevanjih, da se čimprej konča bratomorni boj. Vsa poročila so bila prokrojena za komunistično vlado in proti madžarskemu ljudstvu. Ljudje doma so zato, prav tako, kakor med vojno stalno poslušali inozemske radijske postaje v zahodnoevropskih državah, tako tržaško, švicarsko postajo Beromunster, radijsko postajo v Parizu ter londonski B.B.C. Tako so bili točno poučeni o vseh dogodkih, ki so se odigrali na Madžarskem ter o zadržanju zahodnega demokratskega sveta do komunističnih napadcev. Komunistične nasilnike doma so pa dogodki na Madžarskem zelo presemetili. Nehote so se zavedli sličnosti komunističnih diktatur v obeh državah. Uvideli so, da noben režim ni tako trden, da se ne bi prej ali slej zrušil, zlasti pa še režim, ki se vzdržuje samo z nasiljem in med narodom nima nobene za-

sloambe. Zato so namah začeli postajati prijaznejši z ljudmi, ki so znani zaradi svojega odklonilnega stališča, do sed. kom. režima. Vplivnejše komuniste so zaradi strahu, da jih ne bi kdo napadel, močnejše zastražili. Bilo je pa tudi precej takih, ki se niso upali več spati doma, ampak so odšli na počitek kam drugam.

Na glavni skupščini Slovenske akademije znanosti in umetnosti je bil zno-va izvoljen za predsednika Josip Vidmar, za podpredsednika dr. Božo Lavrič in za glavnega tajnika dr. Milko Kos. Izvoljeni so bili tudi trije novi člani. Redna člana Slov. akademije znanosti in umetnosti sta postala univ. prof. dr. Viktor Korošec in dr. Maks Šnuderl, dopisni član pa znani publicist in literarni zgodovinar dr. Janko Lavrin, ki živi stalno v Angliji.

Umrli so. V Ljubljani: Olga Kumar, roj. Arhar, Leopoldina Pezdirec, usmiljenka, Marija Hribar, roj. Gorican, Stanko Brus, Ivan Kavšek, Štefi Schubert, šol. upr. v p., Ana Čepon, roj. Žibert, Franc Polak, žel. uradnik v p. Elizabeta Cesar, roj. Zupančič, Terezi-ja Štirn, roj. Štritof, Antonija Cesar, Mira Tarman, dipl. chem., Marija Kocjan, Franc Dular, Milutin Kopatič, Feliks Čepelnik, mizar, Franc Vehar, ključavničar, Danilo Dekleva, Anton Zadel, tesar, Rudolf Sodnik, prof. v p., Josipina Teply, roj. Jerala, poš. uradnica v p. in Milka Drogenik v Kočevju, ing. Franjo Malovrh, glavni inženir rudnika v Zagorju, Franc Črv, skladiščnik v Radovljici, p. Ciril Lekšan, župnik, vikar in proš. OT v Metliki, Jože Ravnik, upok. na Planini pod Golico, Marija Potočnik, roj. Peternej, na Viču, Florjan Žerak, skladiščnik v Ptuj, Jakob Vodopivec, upok. v Domžalah, Marija Obid, roj. Golja v Ovsibah pri Podnartu, Anton Zahodnik, rudniški uslužb. v p. v Zagorju, Maks Fabiani, arhitekt v Gorici, Valentin Kocbek v Gornji Radgoni, Ivana Erbežnik, roj. Anžič v Bizoviku, Helena Kerč v Budanjah, Rudolf Vouk v Hrastniku, Danica Kranjc v Pilštajnu in Franc Križnar v Stražišču.

Slovinci v Argentini

BUENOS AIRES

Občni zbor SKAS-A

Občni zbor Slov. kat. akad. starešinstva je bil v soboto dne 15. decembra v Slovenski hiši, Ramon Falcon 4158. Predsednik g. ravnatelj Ivan Prijatelj je po pozdravu vseh navzočih prebral pozdravni pismi prevz. škofu g. dr. Gregoriju Rožmanu in predsedniku NO za Slovenijo g. dr. Mihi Kreku. Po poročilih odbornikov o delu v pretekli poslovni dobi, je bilo podanih med obširno debato več predlogov in misli za nadaljnje delo. V imenu nadzornega odbora je g. dr. Franc Logar prebral razrešnico s pohvalo vsem članom odbora.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika g. ravnatelj Ivan Prijatelj, za člane odbora pa gg. dr. Leopold Eiletz, dr. Franc Bajlec, dr. Alojzij Voršič, Ruda Jurčec, Lovre Jan in Božo Fink. Za člane nadzornega so bili izvoljeni: gg. dr. Franc Logar, Lado Lenček, C. M. in Marijan Marolt, za predsednika razsodišča pa g. Rudolf Smersu.

Občni zbor SKAS-A je odobril tudi več predlogov socialnega značaja.

Občni zbor Slovenskega planinskega društva v Buenos Airesu se je vršil v soboto, dne 15. decembra t. l. v prostorih na Alvarado 350 (Ramos Mejia).

Predsednik g. Robert Petriček je podal pregled delovanja društva in je naštel lepe uspehe članov SPD v pretekli sezoni. Naglasil je zlasti razveseljivo dejstvo, da je v društvo pristopilo mnogo mladine. Prav mladina je tista, ki omogoča Slovenskemu planinskemu društvu, da tudi v emigraciji nadaljuje poslanstvo, ki si ga je začrtala v domovini. — Iz poročila tajnika g. Dorijana Hellaerja je razvidno, da ima društvo 180 članov, kar je prav lepa številka. Vršilec blagajniških poslov g. Miha Smersu je podal blagajniško poročilo, ki kaže lepo imovinsko stanje društva. SPD ima v Bariločah dvoje zamljišč in že skoraj popolnoma opremljen "Stan", ki ga ljubitelji planin prav radi obiskujejo ob času svojih počitnic. — Letos ni bilo volitev, ker je poslovna doba dvehletna. Edino med poslovnim letom kooptirani vršilec blagajniških poslov g. Miha Smersu je bil izvoljen za blagajnika SPD. — Član nadzornega odbora g. Krištof France je poročal, da je pregle-

dal poslovanje odbora in je našel vse v vzornem redu. — Po kratki debati, ki se je razvila pri slučajnostih, je g. Petriček zaključil lepo uspešni občni zbor.

Po občnem zboru se je okrog devete ure začelo filmsko in skioptično predavanje, ki ga je počastil s svojim obiskom prevz. škof g. dr. Gregorij Rožman. Ob priložnosti ga je pozdravil predsednik SPD g. R. Petriček, za njim pa tudi predavatelj industrialca g. Igorja Domiclja, ki je letos obiskal Slovenijo in Jugoslavijo.

Na večeru so najprej predvajali kratak film o vzponih naših bariloških gornikov in sicer o prenosu križa na Cerro Capilla in o blagoslovitvi tega križa na vrhu. Sledile so krasne skioptične slike iz Ljubljane in drugih krajev v Sloveniji in Dalmaciji. Posnel in tudi tolmačil jih je g. Domicelj.

Za zaključek je g. Igor Domicelj predvajal barvni film s svoje poti iz Bs. Airesa do Trsta, dalje po Sloveniji, Dalmaciji in Bosni.

Predavatelja g. Domiclja so vsi navzoči za njegove lepe posnetke nagradili z navdušenim odobravanjem.

Slovenske božične pesmi pred jaslicami na Trgu San Martin

Prestolniška občinska uprava bo tudi letos postavila umetniško izdelane velike jaslice. Lani so jih postavili na široki Avenidi pred Ministrstvom javnih del, letos pa bodo na velikem trgu San Martin blizu pristanišča. Ob teh jaslicah organizira občina koncerte in druge primerne prireditve. Letos bo v okviru teh prireditev sodeloval tudi Slovenski zbor "Gallus", ki bo izvajal ob spremeljavi orgelj (prof. Jože Osana) stare slovenske božične pesmi. Koncerta z "Gallusovim" sodelovanjem bosta dva. Prvi bo v soboto 22. t. m., drugi pa teden dni pozneje 29. t. m., obakrat ob 21. uri. Poleg "Gallusa", ki bo izvajal sedem božičnih pesmi, bodo nastopili še drugi zbori, orkester, solisti itd.

Mednarodna tekma v odbojki med češkim šport. klubom "Orel" in SFZ ter SDO-Moron

V nedeljo 25. nov. t. l. je bila lepa športna prireditev čeških Orlov in Orlit članov SFZ in članic SDO iz Morona. Športno srečanje v odbojki je bilo na športnem prostoru češkega Orla v

SLOVENSKI NOVI MAŠI V ARGENTINI

V nedeljo 2. dec. je škof g. dr. Gregorij Rožman posvetil v semeniški kapeli v Adroguetu let. slov. novomašnika gg. Marka Mavriča in Jožeta Ranta. Škofu g. dr. Rožmanu, ki je isti dan podelil subdiakonatske bogoslovce gg. Frančku Prijatlju in Alojziju Škvarčiču, sta asistiral g. rektor dr. Franc Gnidovec in spiritual g. dr. Filip Žakelj.

Novi maši sta bili na praznik 8. dec. in v nedeljo 9. decembra.

Na Marijin praznik jo je imel v župni cerkvi v San Justo

g. Marko Mavrič

Novomašnika so povabljeni gostje spremili v cerkev v sprevedu, v katerem je bil tudi škof g. dr. Gregorij Rožman. Novomašniku je izročila križ Dimnikova Tilka, šopek cvetja pa njen bratec Pavle. Pevec Gallusa so zapeli novomašniku v pozdrav pesem Novi mašnik bodi pozdravljen.

Med sv. mašo, pri kateri sta novomašniku asistiral novomašnik Jože Rant kot diakon in novomašnikov sošolcev salezijanec g. Martin Štuhec kot subdiakon, je imel pridigo semeniški spiritual g. dr. Filip Žakelj o Mariji, ki je privedla novomašnika k oltarju.

Po maši je bilo za povabljenе goste novomašno kosilo v župnijski dyorani. Prvi je govoril g. spiritual dr. Filip Žakelj. Naglašal je novomašnikovo vztrajnost za dosego svojega cilja. Direktor g. Anton Orehar je omenjal novomašnikovo delo, ki ga je opravljal v zapuščeni naselju Barrio San José med slovensko mladino. Škof g. dr. Gregorij Rožman je v svojem govoru omenjal, kako je novomašnika spoznal pri graditvi Baragovega semenišča za Bežigradom, nato je pa govoril o delu in nalogah duhovnika. Dekan teol. fak. g. dr. Ing. Lenček je omenjal novomašnikov trud in vztrajnost pri študiju, g. dr. Ivan Ahčin novomašnikovo vestnost in neženost pri njegovem delu kot semeniški bolničar, g. Pavle Masič je novomašniku čestital v imenu Bežigradčanov, g. dr. Leopold Eiletz v imenu slov. skupnosti, g. prof. Vinko Logar kot tujegov večletni razrednik na gimnaziji, v imenu novomašnikovih sošolcev je pa govoril g. Jože Poznič.

Novomašnik g. M. Mavrič se je nato zahvalil vsem, ki so mu poleg staršev pomagali, da je dosegel svoj cilj. Zlasti

Prevzvišenemu ter spiritualu g. dr. F. Žaklju, s svojega dijaškega življenja pa ravnatelju g. Marku Bajuku in prof. Logarju.

S petimi litanijami je bila ob šestih novomašna slovesnost zaključena

g. Jože Rant

Je opravil novo sv. mašo v baziliki sv. Jožefa na Trgu Flores v Buenos Airesu v nedeljo dne 9. decembra. Pri tej novi maši je po evangeliju povzel najprej besedo tamošnji župnik msgr. dr. David Auletta, ki je v kratkem, pa lepem nagovoru prikazal pomen novomašnika — duhovnika ne samo za njegovo najmožjo družino odn. skupnost, kateri pripada, temveč za sleherni faro. Pozval je svoje vernike, da bi današnja nova maša vzbudila nove duhovniške poklice, slovenski "colectividad" pa je čestital k novemu duhovniku. Za njim je govoril Prevzvišeni dr. Rožman, ki je najprej omenil, da bi se v drugačnih razmerah današnja nova maša morala vršiti v starodavni cerkvi sv. Kancijana v Kranju, odkoder izhaja novomašnik, da pa je po božji volji tako naneslo, da moramo novo mašo pač slaviti na tujem. Zatem je Prevzvišeni v izklesanih besedah prikazal pomen daritve pri sv. maši in še posebej poudaril, da duhovnik ob sleherni sv. maši moli za vse verne in neverne ljudi, raztresene po vsem svetu. S to pridigo je Prevzvišeni zaživel pred vsemi številnimi slovenskimi verniki, zbranimi okrog glavnega oltarja, v vsej jakosti kot svečenik in učnik.

Pri novi maši je ves čas prepeval Gallus, katerega je vodil dr. Savelli, na orglah pa spremljal pianist prof. Jože Osana. Zbor je izvajal Perossijeva latinsko mašo, ob začetku pa je zapel Novomašnik bod pozdravljen ter Pridi Sv. Duh. Ob koncu sv. maše so vsi slovenski verniki z zborom vred zapeli zahvalno pesem.

Na novomašnem kosilu, ki ga je družina novomašnikova priredila na svojem domu Granaderos 61. je najprej spregovoril Prevzvišeni g. dr. Gregor Rožman za njim direktor č. g. Anton Orehar, nato pa č. g. prof. dr. Nace Lenček v imenu semenišča. Govoril sta še pisatelj Ivan Korošec v imenu sošolcev ter Stane Bitenc v imenu kranjskih rojakov.

Villa Lugano v Bs. Airesu. Naša dekleta so to pot prvič nastopile v mednarodni športni tekmi.

Slov. odbojkašnice so se z gđ. Olgo Prijatljevo kot načelnico ekipe predstavile takole: Marjeta Smersu, Nada Škvarča, Tina Glavan, Breda Černič, Marinka Vodnik, Metka Havelka ter Nada Černič. Češke Orlice so premagale z rezultatom 2:0 (15:14, 15:9).

Kot je bil začetek za Slovence časten, se je drugi del srečanja obrnil v prid češkemu Orlom. Slovenski fantje to krat niso dali igre kot bi jo lahko. Po dobro dobljenem prvem setu (zmagala je SFZ z rezultatom 15:8), so v revanšni tekmi popustili in igro končno izgubili z rezultatom 12:15. Tudi tretji set so dobili češki Orli z rezultatom 12:15. Slovensko moštvo je s svojim kapitanom Janezom Knapom nastopilo v naslednji postavi: Jože Malovrh, Jurij Smersu, Jože Turk, Jože Musar, Albin Magister, Jože Prijatelj in Marijan Škvarča.

Po tekmi so češki Orli in Orlice pogostili svoje slovenske goste. V govoru sta predstavnika Orlov, kakor članov SFZ izražala željo, naj bi se s podobnimi srečanji vedno bolj utrjevala vez med bratskimi slov. narodi. Slovenski fantje in dekleta so češke Orle in Orlice povabili naj čimprej pridejo k njim na obisk na pristavo v Moron.

Miklavževanje SFZ in SDO na pristavi

Bilo je v nedeljo 16. t. m. in je privabilo na pristavo veliko prijateljev slov. mladine. Let. miklavževanje je bilo združeno z odločilno tekmo v odbojki med A moštvo SFZ in moštvo Slovenskega doma v San Justo za pokal, ki ga je podelil ta dom. Pred to tekmo so se v odbojki pomerili dijaki iz apostolske šole v Adroguetu in B moštvo SFZ v Moronu, ki je igro dobilo z rezultatom 2:1. Igro sta sodila gg. Jože Rus in Stanko Jerebič. V glavni tekmi za pokal Slov. doma v San Justo so nastopili v moštvo SFZ: Janez Knap, Jože Havelka, Albin Magister, Jože Malovrh, Jože Musar, Jože Prijatelj in Jure Smersu. V sestavi moštva Slov. doma so pa bili: Bogdan Kusančič, Jože Rus, Janez Kristof, Benko, Meše in Modic. Po napeti in dobri igri je zmagovalo moštvo SFZ v Moronu z rezultatom 2:0 ter si tako priborilo pokal. Tekmo je sodil zelo dobro g. Bojan Križ s sodelovanjem g. Franceja Šturma.

Po športnem programu se je razvil lepo pripravljen Miklavžev večer z ljubko otroško igrico, ki jo je postavil na oder g. Tine Kovačič. Sledilo je obdarovanje velikih in malih. Obdarovancev je bilo veliko in se je sv. Miklavž od slovenske družbe, zbrane na pristavi v Moronu, poslovil šele ob pol dvanajstih zvečer z obljubo, da bo prihodnje leto zopet prišel.

Jubilej zveste služabnice

Slovenska usmiljenka s. Flora, ki deluje v bolnišnici Alvear, je v nedeljo, 25. novembra, slavila 50 letnico svojega karitativnega poklica. Doma je iz Polzele v Savinjski dolini in je bila preoblečena v usmiljenko v Gradcu. Pred 29 leti je že prišla v Argentino in lajšala bolnikom bolečine najprej na Kliniki, zdaj pa v municipalni bolnišnici Alvear, kjer je bila skupaj s slovensko s. Odilo v pomoč tudi že marsikateremu novonaseljenemu Slovincu.

Njen jubilej se je razvil v pravo pristrčno slavo: pri slavnostni maši ji je pel moški del cerkvenega zbora iz Ramos Mejia, ki ga je vodil pevovodja g. Čamernik, prihitel pa je tudi mešani zbor iz San Martina ter dodal nato nekaj lepih Marijinih pesmi. Med mašo je sodeloval z violino tudi g. Šonc, kar je dalo še posebno prijeten poudarek. Po maši sta ji čestitali in podelili lepe šopeke gđ. Šončeva in Pavlovičeva. Nato pa sta v sestrski hiši oba zbora dodala še vrsto lepih slovenskih pesmi, ki so ganile ne le jubilarke, ampak tudi argentinske sestre. S. Flori iskreno čestitamo in ji želimo, da bi svoj biserni jubilej mogla v polni moči in zdravju obhajati v svobodni Sloveniji!

OSEBNE NOVICE

Poroki. V cerkvi Nuestra Señora de las Victorias v Buenos Airesu sta stopila pred oltar dne 11. decembra 1956 ob enajstih dopoldne g. dr. Franc Mihelič in gđ. Elisa C. Carmelo. Dne 16. avgusta 1956 sta se pa poročila v cerkvi sv. Lucije tudi v Buenos Airesu g. Aleš Peter Kralj in gđ. Marija Elizabeta Lucič. Mladima paroma ob vstopu v novo življenje želimo vso srečo in obilo božjega blagoslova.

G. župnik Gregor Mali, ki je doslej deloval v župni cerkvi sv. Amalije v

Vsak teden ena

GLEJ, ZVEZDICE BOŽJE...

Glej, zvezdice božje migljajo lepo, odprto široko je sveto nebo; duhovni nebeški se z raja vrste, prepevajo slavo, na zemljo hite.

Obljuba predavna postala je res, Zveličar je rojen ljudem iz nebes; pri ubogih pastirih na slamci leži, si revščino izvoli, ponižnost uči.

O srečne dušice, ki njega dobe, z nebeško tolažbo jim polni srce; le k Njemu hitimo, saj rad nas ima, zaupno odkrijmo Mu rane srca.

Ljubezni cvetlice bo v srca sadil, krivico zatiral, pravico učil. Karkoli je zvezdic in lučic neba, vse v hvalo in slavo naj Njemu miglja.

Buenos Airesu, se je preselil v Slovensko hišo, Ramon Falcon 4158, Buenos Aires. Tam skrbi za kapelo ter je rojakom na razpolago za spoved.

Na Escuela Superior de Economía — Instituto Católico de Cultura je diplomiral g. Marko Martelanc, sin dr. Ivana Martelanca, ravnatelja Vzajemne varovalnice v Ljubljani, ki so ga komunisti skupno z njegovo ženo ugrabili v Trstu leta 1945 in odpeljali v domovino. Diplomantu g. Marku Martelancu naše tople čestitke.

V bolnišnici Alvarez v Bs. Airesu se že nekaj časa mudi na zdravljenju duh. svetnik in prodekan č. g. Janez Klemenčič. Želimo mu skorajšnjo popolno ozdravitev.

† Jože Adamič. Iz Domžal je prišla žalostna novica, da je umrl tamošnji ugledni trgovec in pos. g. Jože Adamič. Pokopali so ga dne 11. novembra t. l. Za rajnim žaluje med nami njegova hčerka ga. Lojzka, poročena Kavka, z družino, v domovini pa hčeri Cilka in Vera. Vsem izrekamo globoko sožalje.

† Antonija Puntar, roj. Milharčič. Iz domovine je prišlo žalostno sporočilo, da je dne 16. nov. t. l. umrla na Rakeku je prestrašeno strmela v darilo in sluga Antonija Puntar, roj. Milharčič. Plemenito slovensko mater so pokopali dne 19. nov. 1956 na pokopališču na Rakeku. Za rajno žaluje med nami njen edini sin g. Anton Puntar s svojo družino, z ženo g. Stanislavo, roj. Drenik ter otroci Antonom, Janezom in Majdico. Vsem izrekamo iskreno sožalje.

V Buenos Airesu je v petek 2. novembra 1956 umrl slovenski staronaseljenec g. Rudolf Lenkič. Pokojni je bil goriški rojak, doma iz Breginja. Pokopal ga je v soboto 3. novembra na pokopališču Chacarita č. g. Štefan Tonkli.

Družinska sreča. G. Alojzij Munda in gospa Angela, roj. Dolenc v San Justo sta 1. novembra 1956 dobila sinčka, ki je bil krščen na ime Alojzij Janez. V družini g. Cirila Aleša in gospe Angele, roj. Borštnar v Munro so 30. oktobra 1956 dobili sinčka, ki je bil krščen na ime Andrej. Srečnim staršem iskreno čestitamo.

Poroka. V soboto 10. novembra 1956 sta se v kapeli na Ruta 8 v San Martinu poročila g. Ivan Cankar in gospodična Marija Židan. Poročil ju je č. g. dr. Lojze Kukovica. Mlademu paru želimo vso srečo in božji blagoslov.

SAN MARTIN

Slovenski pevski zbor v San Martinu je doživel v nedeljo 25. novembra nov, lep uspeh. Pel je namreč pri novi maši tuk. domačina č. g. Monzóna, ki je velik prijatelj slov. pevskega zbora in Slovencev sploh in je izrecno želel, da mu pri novi maši pojejo Slovenci.

Nova maša je bila popoldne ob sedmi uri v farni cerkvi, ki je bila napolnjena do zadnjega kotička. Slovenski pevci so novomašniku zapeli ob vходу v cerkev znano Riharjevo "Novomašnik bod pozdravljen" v kasteljanskem prevodu. Pri sv. maši pa so peli Vodopivčevo latinsko mašo, vmes pa tudi nekaj lepih slovenskih cerkvenih pesmi. Po novi maši so mnogi navzoči čestitali pevovodji g. V. Klemenčiču in pevčem zaradi zelo lepega petja.

Poizvedba

Pred 7 leti sem se razstal z. g. Fr. Potolnikom iz Dravskega Središča, ki je živel tedaj v Leonhardu pri Grazu v Avstriji. Pozneje sem za njim izgubil sleherni sled. Ker bi pa rad po tolikih letih z njim zopet stopil v pismeni stik in tudi nekaj njegovih stvari bi mu rad vrnil, prosim za njegov sedanji naslov. Kdor ve zanj, naj bo tako dober in ga naj sporoči na naslov A. Bežjak, Windsor Apt. Co, Cooma, N.S.W., Australia.

Vsaka družina, vsak slovenski fant, vsako dekle, mora imeti
Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1957

† MILAN FINEC

3. novembra so pokopali v Ljubljani Milana Finca, moža, ki je vsa leta po "osvoboditvi" preživel v zaporih in trpljenju.

Milan Finec, ki je izšel iz vrst kat. organizacij, je že leta 1941 stopil v odločen boj proti komunistom. V Slovenski legiji je našel svoje prijatelje in sorce in pod njenim praporom se je tudi vsa vojna leta boril na strani Prave. Ob masovnih aretacijah na zimo 1944 ga je Gestapo skupaj z drugimi člani vodstva SL aretiral ter poslal v Dachau. Tu je namesto svobode pričakal v prvih majskih dneh 1945 ponovno zasužnje, ko ga je tamkaj ustanovljeni odbor OF in KPS dal prijeti kakor mnoge druge narodne delavce in prepeljati v Ljubljano. Postavili so ga pred "ljudsko" sodišče in na slovitnem božičnem procesu obsodili na smrt. Kasneje je bil pomiloščen ter je iz ljubljanskih zaporov bil prestavljen v mariborske. Ni pa mogel mirovati tudi v zaporu. Spet je vzpostavil zvezo z ilgalnimi delavci in bil skupaj z njimi zasačen. V drugič so ga obsodili na smrt in pomiloštili. Zadnja leta je preživel v zaporih na Igu: Pred krajšim časom je bil izpuščen na "svobodo", a popolnoma oslavljen in veslohen. Težko trpljenje ga je izčrpalo do kraja in tako je Milan Finec dokončal svojo življensko borbo. Zapustil je ženo Marto in otroka Metko in Marka.

Naj bo lahka slovenska zemlja pokojnemu borcu Milanu Fincu; za njegove žrtve in trpljenje, ki ga je doprinesel za boljše bodočnost svojega naroda, naj mu bo Gospod dober Sodnik. — Žalujem ostalim izreka Svobodna Slovenija najgloblje sožalje.

STANKO SKVARČA — PETDESETLETNIK

Letos 29. novembra je praznoval g. Skvarča svojo petdesetletnico. Rojen je bil na Vrhniki v številni družini sodnega uradnika, nazadnje nadoficiala, ki je bil zaradi svoje uslužnosti povsod priljubljen, obenem pa živa kronika vse bližnje vrhnjske in okoliške preteklosti. Stanko, le da je s svojo vednostjo segel To lastnost je podedoval po očetu tudi še v starejše čase. Že v srednji šoli si je izpisal obširne tekste iz zgodovinskih knjig, pa tudi mnogo še neznanih podatkov iz prvih virov. Po blagi materi je podedoval ljubezen do Boga in že v srednji šoli je ob počitnicah najrajši prebil po nekaj dni pri oo. kartuzijancih v Pletterjah.

Tudi v poznejših letih, v bogoslovju in v dušnem pastirstvu, se je še vedno ukvarjal z zgodovinskimi proučevanji. Resnost, s katero je opravljal duhovniško službo, je najbrže vsaj deloma

vzrok, da svojih zgodovinskih dognanj ni kaj več publiciral. Tembolj so jih uporabljali drugi pisci.

Služboval je za kaplana v Trzinu in Kočevju, potem pa župnikoval na neki fari tudi na Kočevskem. Pravičen je hotel biti Slovenecem in Nemcem. Sploh je bil vedno strpen in koncilanten, samo komunistom se ni podal. Zato se je moral ob koncu vojna izseliti iz gverilskega območja domov na Vrhniko in potem od tam v tujo.

V taboriščih je bil zelo spoštovan duhovnik. Že v Riccioneju si je pridobil vse polno prijateljev. Prav posebno uspešno je bilo njegovo delovanje v Trzinu — Čeprav se je zanimal za vse slovenske in tudi druge katoliške begunce, si je priklonil k srcu zlasti naše fante, ki so služili prej največ v nemški vojski in postali mnogi že versko mlačni. Krog Skvarčevih tranijskih fantov je ostal tesno povezan s svojim duhovnim vodjem vse do današnjih dni. Četudi je služboval v Argentini v provinci, v Jau-reguiju, Chivilcoyu in je zdaj zavodski duhovnik pri Marianistih, pa slovenski spovednik v baziliki v Lujanu, so sestanki s "Tranijci" zanj in za fante vedno koristne in vesele ure.

Želja za še dolgo življenje gospoda Stanka je polna upanja že zato, ker je tudi oče dočakal visoko starost in se doma na Vrhniki veseli njegovega jubileja tudi ljubljena mama. Bog daj tem dolgim letom svoj blagoslov, da bodo srečna

SLOVENCİ PO SVETU

Naročnikom Svobodne Slovenije v Severni Ameriki in Kanadi sporočamo, da bo za prihodnje leto t. j. leto 1957, naročnina za pošiljanje lista z navadno pošto ostala nespremenjena, t. j. 6 dolarjev letno. Naročnina za avijonsko pošto, ki je do konca leta 1956 veljala 8 dolarjev, bo za leto 1957 9 dolarjev.

Vse naročnike v Severni Ameriki in Kanadi prosimo, da takoj poravnajo za ostalo naročnino, naročnino za tekoče leto, in če le mogoče, tudi naročnino za leto 1957. V Severni Ameriki sprejemata vplačila League of C.S.A., 238 E. 19th Str., New York, 3. N. Y. in Slovenska pisarna, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, v Kanadi pa sprejema vplačila naš zastopnik g. Janez Muhič, 92 Granby Str., Toronto.

AVSTRALIJA

Vam pri Svobodni Sloveniji in vsem Slovincem v Argentini želi vesele božične praznike in srečno novo leto

Drago Lavrič

VENEZUELA

Vsem Vam pri Svobodni Sloveniji, kakor tudi vsem rojakom v Argentini želim vesele božične praznike in srečno Novo leto.

Luis Oražem.

AVSTRILIJA

Smrt slov. duhovnika

V mestu Schwarzach na Solnograškem je 8 dec. 1956 umrl župni upravitelj č. g. Avguštin Pibernik. Pokopali so ga 13. XII. t. l. v njegovi župniji Nussdorf pri Lienzu. Rajni g. župnik se je rodil 12. VIII. 1920 v Suhadolah pri Komendi. V duhovnika je bil posvečen 5. julija 1945. N. p. v m.

LANUS

V nedeljo zvečer, dne 9. decembra t. l. je sv. Miklavž obiskal Lanuščane v njihovem domu v Slovenski vasi. Lanško leto se je Miklavževanje še vršilo pod milim nebom med samimi stenami na improviziranem odru. Letos pa je sv. Miklavž stopil že v pokrito dvorano na skoraj dovršeni oder z lepimi zavesami in kulisami, medtem ko je občinstvo udobno sedelo na klopih. Vse to je bilo mogoče napraviti le s skupnim delom in naporom vseh, kot se je sv. Miklavž pohvalno izrazil v svojem govoru. Po kratki Vomergerjevi igri "Parkljev koš" v režiji g. Slavka Revna, ki je bila zelo poučna zlasti za našo mladino, je sledilo obdarovanje navzočih.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Želimo, da bi bili naši otroci zavedni Slovinci. Poleg domače vzgoje pripomožimo k temu največ slovenski tečajji, ki jih organizira in nosi stroške zanje Društvo Slovinci. Če bi DS ničesar drugega ne napravilo, bi že zaradi teh tečajev moral biti vsak Slovenec član Društva Slovinci.

Ne pozabite revežev. Tudi med našimi rojaki jih je mnogo. Spomnite se jih z darovi v denarju, pa tudi z obleko. Društvo Slovinci zanje sprejema pomoščeno, vendar se porabno obleko, perilo in obutev. Vse lahko oddate v društveni pisarni, Ramon L. Falcon 4158. Društvo Slovinci

CERKVENI OGLASNIK

Letošnja polnočnica za Slovence v Buenos Airesu bo na sveti večer v ponedeljek dne 24. decembra t. l. na prostem zraven kapele v Slovenski hiši v ulici Ramon Falcon 4158. Kakor prejšnja leta bo tudi letos pel pri njej slovenske božične pesmi Slovenski pevski zbor Gallus. Pred in med mašo prika za spoved.

Za slovenske rojake v San Fernandu bo polnočnica na sveti večer na običajnem kraju.

Slov. pevski zbor GALLUS

vošči za praznik miru in novo leto vsem rojakom, posebno svojim podpornim članom in prijateljem, obilo božjega blagoslova.

Obenem vljudo vabi na

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

v nedeljo 30. t. m. ob 20 pri Don Boscu, Avenida de Mayo 200, Ramos Mejia

OBVESTILA

Peti socialni dan

bo v prisotnosti škofa g. dr. Gregorija Rožmana v nedeljo 17. marca 1957 v dvorani na Ramon Falcon 4158, Bs. Aires. Obravnaval bo vprašanje: Človeški odnos v delu. Predavali bodo gg. dr. Ign. Lenček, dr. Julij Savelli in Avgust Horvat. Že danes vabimo k udeležbi vse slov. rojake.

Stalni odbor socialnih dni

Koncert božičnih pesmi pripravlja SPZ "Gallus" za nedeljo po božiču, dne 30. t. m. ob 8 h zvečer v cerkvi Marije Pomocnice pri Don Boscu (Avenida de Mayo 2000, Ramos Mejia).

Poslušanje naših božičnih pesmi nam bo v veselje in uteho. Začetek ob osmi uri, ko že nastopi prijetni hlad in bomo tudi v tiho večernega mraka lepše razpoloženi.

Vstopnina je prostovoljna.

I. kulturni večer SKA v poletni sezoni 1956-57 bo v petek 21. t. m. ob osmih na vrtu (v slučaju slabega vremena v novem salonu) Ilirije, Alvarado 350, Ramos Mejia. V prvem delu razglasitev izida leposlovnih nagrad za leto 1956, v

drugem delu novi francoski film "Napoleon Bonaparte", izdelan v režiji Jeana Amrousch-a po sodobnih upodobitvah in dokumentarnih pričevanjih.

II. kulturni večer, ob tridesetletnici smrti pesnika Rainerja Marije Rilkeja, se bo vršil v novem salonu Ilirije, Alvarado 350, Ramos Mejia, v soboto 29. t. m. Predavala bo ga. dr. Julija Payman.

Sociedad de Fomento v Villa Eslovena Lanus vljudo vabi na SILVESTROVANJE, ki bo zadnji dan leta z začetkom ob 20. uri. Na sporedu so dramske in pevske točke, za godbo bodo pa skrbeli lauski harmonikarji. Čisti dobiček je namenjen prvenstveno za zgraditev pločnika do "Slovenskega doma".

Dijakinje imamo dne 23. decembra t. l. izlet na otok Hiawatha. Sv. maša bo ob osmi uri v cerkvi v San Fernando. Vse dijakinje lepo vabi Odbor.

Dekliški Mladinski dom je dal namesto venca na mamin grob gdc. prednice za sv. maše \$ 120.— Prva sv. maša bo v ned. 23.XII ob desetih v zavodu Maria Nazarela v Moronu. Nato sestanek. Vljudo vabimo vsa dekleta, da se maše in sestanka udeleže. Odbor.

Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1957

je najbolj zanimiva in najbolj pestra slovenska knjiga v izseljenstvu v tem letu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
		10	11			12		
13	14				15			16
17			18				19	
		20				21		
22				D				
				A				
V	E	S	E	L	Y	B	O	Ž
27				D				
28				A				
				M				
36	37		38		39			40
41				42	43		44	
						45	46	
47			48			49		50
51						52		

VODORAVNO:

1) Vzklik; 4) Spremlja ogenj; 7) Glas; 10) Trajen v spominu; 13) jugosl. mesto; 15) Kraj na Gorenjskem; 17) Angleško lahko pivo; 18) Paznik, stražnik; 19) Bodica; 20) Argentin. letovišče; 27) Spnejo; 28) Hunski poglavar; 29) Utrdba; 30) Del rastline; 32) Sveta gora; 33) Kraj v Sloveniji; 36) Rimski denar; 38) Stena; 39) Zlahtna tekočina; 40) Osebn. zaimmek; 41) Religija; 43) Svetopisem. oseba; 45) Eden od vseh; 47) Izraelec; 48) Jugosl. reka; 50) Oče; 51) Izbor; 52) Popotnik.

NAVPIČNO:

1) Domača žival; 2) Tuje žensko ime; 3) Prislov; 4) Okusen; 5) Predlog; 6) Mi je všeč; 7) Srodnik; 8) Navdušen; 9) Čvrst; 11) Vrsta obleke; 12) Svetopisem. oseba; 14) Argent. predsednik (1922-28); 16) Pisalna potrebšč.; 20) Andinska reka; 21) Tiskarski stroj; 22) Del ležišča; 23) Spanec (okrajš.) 25) Poljski pridelek; 26) Perijodist; 30) Izdeluje lesene posode; 31) Cerkveni naslov; 34) Os. zaimmek; 35) Z lastnimi rokami (kratice); 37) Mesto na Koreji; 40) Ime slavne vohunke († 1917); 42) Žari; 44) Manj kot malo; 46) Brez družbe; 48) Pokloni; 49) Plosk. mera.

ZBORNİK - KOLEDAR SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1957 VZBUJA OBČUDOVANJE PRI VSEH, KI SO GA BRALI DOSLEJ.

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER

(15)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

Franc Werfel — pisatelj romana Pesem o Bernardki

prebledela Abadie. "Gospa je kriva. Vodo prinesi, pa bo koj prišla k sebi..."

Kljub škropljenju z vodo iz Savy potoka se Bernardka ne zave. Zdaj dekleta izgube glave. Tekajo sem in tja in kriče kakor obsedene. Marija vpjeje: "Mama, mama!" ter drvi s kraja, da bi povedala materi. Jeanne Abadie in Katarina Mengot tečeta v Savy mlin, da bi tam poiskale pomoč. Druge nago-varjajo Bernardko, ne da bi se ji upale preveč približati. Strah jih je čudnega stanja. Dve težko obloženi kmetici iz Aspin-les Ang'es sta prišli po poti, majali z glavo in se pridružili gruči. Iz odsekanih klicev in vpitja sta zvedeli za Bernardko zgodbo in za Gospo. Oh, kdo bi mogla biti ta Gospa? Z velikimi, resnimi očmi strmita kmetici na Bernardko.

Končno, končno prideta mati Nicolau, in Anton, mlinar. Gospa, ki je slšala govoriti o nezvestni deklici, je prinesla s seboj zrezane čebe, ki jo potisne pod nos Bernardki. Deklica samo za spoznanje obrne glavo v stran, ne da bi premaknila oči od točke. Anton se skloni nad klečečo, ki je, kot se mu zdi, potopljena v molitev.

"Pojdi, Bernardka", jo vabi z nežnim

glasom. "Dovolj je, zdaj gremo domov".

Ker ne dobi odgovora, skuša deklici s svojo veliko roko zagrniti oči. Toda prej bi mogel z žuljavo roko zakriti svetilko, kakor te kristalne oči, ki kar naprej gledajo. Zdaj Anton Nicolau dvigne Bernardko v naročje in jo zanesse v mlin. Celo pot ne izgubi okamenelega nasmeha, s katerim je zvezana z Gospo tudi skoz dobri mlinarjev obraz.

Sprejaj gre Nicolau z Bernardko, za njim vznemirjene sošolke, kmetici z bremenom in stara mlinarka, ki s težko sapo stopiclja za čudnim sprevedom. Ljudje, ki so bili po okolici na nedeljskem sprehodu, so od vseh strani vrel skupaj. Še preden so prišli do Savy — mlina, se jih je nabralo že za čedno procesijo. Vprašujejo, poslušajo, strmi-jo in razpravljajo. Nekateri se smejejo. Brž je izrečena sodba: mala Soubirousova je izgubila pamet. Anton je posadil Bernardko v dolg naslanjač, ki je bil blizu ognja. Soba je polna tujih ljudi. Mati Nicolau prinese kozarec mleka, da bi oživila navidezno nezavestnico. Bernardko stanje pa ni bilo prav nič podobno nezavesti. Zavest je ni zapustila, temveč je vsa uprta v lepo Gospo, tako, da vse drugo čuti kot oddaljeno, docela enakomerno šumenje.

Zamaknjenje ne zgineva počasi, temveč mine v hipu. Videti je, kakor da je njen ženski obraz, ki je izražal trpljenje vsega sveta, zgorel v nevidnem ognju in da je spet dobila svoj navadni

otroški obraz, obraz nevednega otroka z apatičnimi očmi.

"Hvala lepa, gospa," reče Bernardka mirno in odkloni mleko, ki ga ji ponuja gospa Nicolau. "Nič ne potrebujem..."

Sedaj navale nanjo z vprašanji.

"Kaj je bilo s teboj?... Kaj se je zgodilo?... Kaj si videla?..."

"Oh, nič," odgovori Bernardka precej ravnodušno.

"Samo Gospa je bila tako dolgo tukaj..."

Ta "oh nič," in "samo," sta odkrila razmerje med Bernardko in Gospo. Odnos je sedaj prisrčen in v nekem oziru že star. Prva omama začudene zanešnosti je prešla v željo po trajni vdanoosti. Gospa ne pomeni za Bernardko nobenega enkratnega čudeža, ki se razgubi, temveč trajno posest. Gleda ljudi, pusti, da govorijo in vprašujejo, sama pa komaj odpre usta. Antonija, ki ne more odvrniti oči z njenega obraza, ji pride na pomoč.

"Ali ne vidite, kako je trudna? Pustite jo vendar v miru!" Bernardka pa ni prav nič trudna. Vzrok njene molčečnosti je rastoč občutek krivde, ki jo teži. Skrbi jo zavoljo staršev. Ali ni izdala staršev, ker bolj ljubi Gospo? In kaj bo k vsemu temu rekla mati?

Mati Soubirous in Marija tečeta po dolgi poti od Cachota proti Massabielli, kar ju le noge nosijo. Toda že pred žago srečata Piguno. Piguna ve vse. Bernardka se nahaja v Savy-mlinu in je živa in zdrava. Kakšno dekle! Potem ko

je molila v umazani votlini neko ljubko, toda nevidno Gospo, je pustila, da jo je Anton, prav tako čeden fant, zanesel na rokah domov, ne da bi kakšno rekla:

"Pomiri se, draga sestrična," zaključil Piguna veselo poročilo. "Noben človek ne more za svoje otroke..."

Obraz Soubirousove se spači. Iz Marijinega govorjenja je razumela, da je Bernardka mrtva ali vsaj v smrtni nevarnosti. Sedaj sliši o sramotni poti svoje starejše hčerke. In zdaj bo zavoljo tega zakuhala in pokvarila pod au feu, prvo dobro kosilo po dolgem času. In zavoljo tega bo moral ubogi Soubirous, ko se bo vrnil s težkega dela, preživeti v strahu nekaj minut in se zadovoljiti s kosom kruha.

"Počaka naj, pokažem ji," stoka in pospeši korak.

Ko zapazi ljudi pred Savy mlinom, jo je sram, da zardi. V sobi vidi Bernardko, kako sedi v naslonjaču kakor princeza, vidi ljudi, kako se trudijo ji ustreči. Ne more se več zmagati. Z jeznimi glasovi plane na hčer:

"Vse ljudi si spravila na noge, norica!"

"Nobenemu nisem rekla, naj gre z menoj," se brani Bernardka.

To je odgovor, prav pripraven, da ujezi učiteljico ali mater.

"Sramoto nam delaš pred vsemi ljudmi," vpjeje Soubirousova in vzdigne roko k udarcu. Mati Nicolau jo zgrabi za roko.

"Zakaj, za božjo voljo, zakaj hočete

Vsem članom in članicam ter vsem Slovencem v Argentini voščimo srečne in milostipolne božične praznike, v novem letu 1957 pa vsem veliko božjega blagoslova, sreče in lepih uspehov.

Društvo Slovencev

Ob prisotnosti naših sodelavcev so bili dne 15. t. m. izžrebani izmed pravih odgovorov na vprašanje "KAKO JE IME ŽENI KRALJA MATJAŽA" naslednji nagrajenci:

1) KINO-PROJEKTOR znamke Hollywood, 6 mm, s filmom — Anton Mežnar, Adroque.

2) FOTOAPARAT znamke Gewaehrt, s filmom in torbico — Franci Mehle, Tablada.

3) srebrnolasa PUNČKA "Jokica" — Snežna Marija Osterc, Florida.

4) nogometna ŽOGA — Franci Martinčič, Lomas del Mirador.

5) NALIVNO PERO znamke Escritor — Marija Krvin, Mendoza.

6) mladinska KNJIGA — Metka Petančič, Moron.

7) mladinska KNJIGA — Marija Grintal, Mendoza.

8) 1 kg čokoladnih BONBONOV — Jana Marija Pristovnik, R. Mejia.

V Mendoza pošiljamo nagrade po pošti, vse druge pa vabimo, da pridejo ponje dne 24. t. m. ob desetih v našo pisarno.

SLOVENSKI DAN

28.IV.1957

Stara in lepa navada je, da boter daruje ob birmi uro in to lepo, kakor jo ima na zalogi in s posebnim popustom za vse rojake

Zlatarna in urarna

Silvester Lipušček

Provincias Unidas 3616

San Justo, FNDFS

Slovensko društvo "Edinost" SILVESTROVANJE

s PLESOM, SREČOLOVOM itd.
V PONEDELJEK, DNE 31. DECEMBRA 1956 OB 21.30 URO
DVORANA DEKLEVA, J. NEWBERY 3568

ORKESTER K. CIMPERŠEK

Blagoslovljene in vesele božične praznike želi vsem svojim odjemalcem in prijateljem

Urarna in zlatarna

Silvester Lipušček

Provincias Unidas 3616

San Justo, FNDFS

VELIKA IZBIRA UR IN ZLATNINE PO IZREDNO NIZKIH CENAH

"EUROPAK"

CANGALLO 439, oficina 119, 1 nadstropje

T. E. 30 - 5224

Buenos Aires

pošilja v domovino iz svojega skladišča v Trstu vsakovrstne pakete z živili, šivalne stroje, dvokolesa, radijske aparate, škroplnice za vinograd in podobno.

Pošiljamo pakete, ki so po najnovejših predpisih oproščeni carine. Pošiljamo tudi vse vrste zdravil z letalsko pošto in pakete iz Argentine z živili in blagom, ki jih stranke same prinesejo. Paketi prispejo iz Trsta v roke prejemnika v okoli 25 dneh in so v celoti zavarovani. Prodaja ladijskih in letalskih vozniških kart za vse ladijske ter letalske družbe po uradnih cenah.

Uradne ure od 9.30 do 19. ob sobotah od 9. do 12.30
Naročila in denarna nakazila pošiljate na:

EUROPAK - CANGALLO 439, of. 119, 1-er. piso - Buenos Aires

Vsem izžrebancem iskreno čestitamo, ostalim pa že zdaj želimo več sreče pri prihodnjem žrebanju.

DAYDAM S.R.L.
ulica 25 de Mayo 533
Buenos Aires

ZAKAJ

že nekaj časa niste mogli opaziti

oglasov za nove

GALLUSOVE PLOŠČE?

Ker bo izdelana popolnoma nova naklada in bodo vse dosedaj razdeljene plošče zamenjane. Nova naklada je objavljena za prihodnji teden.

DARILNE PAKETE V DOMOVINO POSILJA PREKO TRSTA

Z GARANCIJO,

SOLIDNO, HITRO

IN S KVALITETNIM BLAGOM

PAKEXPRESS — MILAN SERTIĆ

Charcas 476. T. E. 32-0248

Buenos Aires

Uradne ure ob delavnikih od 8-19 ure

— neprekinjeno razen ob sobotah —

Zelo poceni prodam zemljišče

v izmeri 300 m², oddaljeno samo 400 m od železniške postaje Derqui, FNGBM, kjer živi precej Slovencev. V mestu Derqui je ljudska šola, trgovine, kino in ostalo, kar je nujno za prvo potrebo. Od Retira do Derqui je vožnje samo ena ura. 100 m od zemljišča je zidan pločnik. Cena zemljišča je 14.000 pesov. Od tega zneska je treba plačati 10.000 v gotovini, 4.000 pesov pa v mesečnih obrokih po 68 pesov.

Javiti se na Telefon 740-4905
od 8. do 10. ure popoldne in
od 20. do 22. ure zvečer.

Peter Rant

CONTADOR PUBLICO NACIONAL

TRADUCTOR PUBLICO

GRANADEROS 61

T. E. 66-0818

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascanle

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605

Buenos Aires

MAR DEL PLATA HOTEL ASTURIAS

Calle Santiago del Estero 2466

T. E. 2-2809

Hotel stoji v lepem kraju, oddaljen samo 5 kvader od kopališča in kazine.

Mirna hiša, dobra hrana, zmerne cene in slovensko osebje.

INFORMACIJE

V BUENOS AIRESU T. E. 72-8763

Blagoslovljene

božične praznike

in srečno

novo leto

želi

vsem rojakom

VLADO TELIĆ

modno krojaštvo

Alvarado 875

Ramos Mejía

Imprenta, Dorrego 1102 T. E. 54-4644 Ba Aires

ESLOVENIA LIBRE

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO
ARGENTINO
Central BFRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824Registro Nacional de la Propiedad
Intelecual No. 527777

Potrtega srca naznanjam vsem prijateljem in znancem, da je prispela žalostna novica iz domovine, da je Vsemogočni poklical k sebi mojega predragega ata, starega ata, pradedu

gospoda JOŽETA ADAMIČA

trgovca in posestnika v Domžalah.

Položili so ga k zadnjemu počitku v nedeljo 11. novembra v rodbinsko grobnico na farnem pokopališču v Domžalah.

Priporočamo ga v molitev in drag spomin.

žalujoča hčerka

Lojza Kavka, roj. Adamič z družino
in hčerke Cilka in Vera v domovini

Mendoza, Domžale, Mengeš, Ljubljana, 9. novembra 1956

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da je naša preluba sestra, sestrična

gospodična ANGELA DETELA

dne 23. novembra 1956 v Ljubljani, po krajši bolezni in previdena s svetimi zakramenti, v 78. letu starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice se je vršil dne 25. novembra na pokopališču pri Sv. Križu. Sv. maše zadošnice so se brale v Ljubljani in v Buenos Airesu.

žalujoči ostali

Marija, sestra, Anton in Franc, brata,
ter ostalo sorodstvo

Ljubljana, Dob, Buenos Aires

Dne 2. decembra 1956 je umrla članica Društva Slovencev
gospa **MARIJA BOHINC roj. ČESEN**

Plemeniti krščanski ženi in materi naj bo Bog dobrotljiv plačnik, mi vsi pa jo bomo ohranili v lepem spominu in molili za pokoj njene duše.

Društvo Slovencev

Buenos Aires, dne 13. decembra 1956

ZAHVALA

Vsem, ki so nam v bolezni naše ljubljene mame Marije Bohinčeve, roj. Česen, pomagali in nam stali ob strani zlasti ob njeni smrti dne 2. decembra 1956 v Ramos Mejia ter ob njenem pogrebu v Lujanu, se najpriserneje zahvaljujemo. Iskrena zahvala vsem, ki so nas ob tej bridki uri tolažili in položili na mrtvaški oder naše drage mame vence in cvetje. Zlasti smo dolžni vso zahvalo za vso pomoč in podporo sosedom, kakor tudi č. gg. Janku Merniku in Janezu Kalanu za molitve, ki sta jih opravila pri Don Boscu, v Lujanu pa č. gg. Stanku Skvarč, Jeretini in Francu Reberščaku za njihovo spremstvo pri pogrebu naše predobre mame.

Vsem: Iskreni Bog plačaj.

Žalujoči Bohinčevi

biti otroka," zakliče. "To je pravi angel, pogledajte samo..."

"Angel, kakšen angel," se jezi Soubirousova.

"Niste je prej videli," se vmeša Anton. "Bila je že taka kot..." In ko mu prava primera, ki bi prikazala lepoto zamaknjene Bernardke, ni padla v glavo, je izustil besedo, ki je nenadoma obvisela v tišini: "...bila je kot mrlič..."

Luizo Soubirous, ki je bila omahujoča duša, polna nasprotujočih si občutkov, je ta beseda zadela v srce. Prišla je sem, ne da bi hčerko strahovala, temveč v strahu za njeno življenje. In ta strah jo je zdaj vznemirjenost premagal. Sedla se je na klop in zavekala:

"Dobri Bog, pusti mi otroka..."

Bernardka se dvigne, stopi mirno do matere in jo prime za roko:

"Pojdi, mama... Mogoče pridemo še pred očetom domov..." Toda sedaj Luizi ni mar niti za dobrega Soubirousa niti za kosilo.

"Ne odidem od tod," vzdihuje v joku, "dokler mi Bernardka pred vsemi ljudmi ne obljubi, da ne bo šla več v Massabiello... nikdar več..."

"Obljubi ti materi," jo opomni gospa Nicolau. "Takele vznemirjenosti so nevarne, prav lahko zbolijo..."

Bernardka stisne še vedno ledenomrzle roke.

"Obljubim ti, mama," reče. Nikdar več ne bom šla v Massabiello..."

Toda z obupno pretkanostjo, ki zra-

ste iz ljubezni, doda advokatsko klavzulo:

"...če mi ne boš sama dovolila..."

Nicolausova sta ostala sama, Anton si nažge nedeljsko cigaro.

"Kaj misliš o celi stvari, mati?" vpraša.

"Uboga mala mi ni vseh," vzdihne Nicolausova, "takele stvari so slaba znamenja... Moj Bog, in starši so vendar popolnoma zdravi in pametni ljudje..."

Sin se vzdigne, stopi nekajkrat po sobi in popolnoma odveč vrže novo poleno v živahen ogenj. Pri tem reče:

"Nisem videl še nič lepšega, kakor je bilo obličje klečeče deklice, draga mati. In mislim, da lepšega ne bom več videl..."

In skoraj ustrašil se je ob misli, da je držal Bernardko na rokah:

"Nihče se ne sme dotakniti takega bitja," reče.

Dvanajsto poglavje

Prve besede

Sklenjeno je bilo torej, da je zadeva z Bernardkino Gospo končana in pokopana za vselej. V Cachotu se o tem ne govori z nobenem navdušenjem več. Čeprav je mesto polno govorice, ki so jih raznesle šolarke, se obnaša oče Soubirous prav tako, kakor da ni še prav nič slišal o vznemirljivem dogodku, središč katerega je njegova hčerka. Njegovo obnašanje je kljub zmanjšanim skrbem za prehrano še vedno nekam

potrto. Pride in odide brez pozdrava. Zvečer sedi doma in se naslanja s komolci na mizo. In če odide spat, kar se zgodi včasih tudi čez dan, potlej je čuti samo njegovo sopeče, užaljeno smrčanje. Vse to je samo zavoljo tega, da bi v Bernardki ugasnil sleherni nagnjenje do neumnosti. Soubirous se kaže strogeje meščana, ki se jezi čez usodo, ker mu je v navadno gnezdo podtaknila nenavadno kukavičje jajce.

Mama pa je nasprotno proti Bernardki polna nežne dobrote in pozornosti, kar je docela v nasprotju z njeno hitro, ostro naravo. Deklici prinaša domov majhna darila. Tolaži jo z vsako besedo, vendar tako, da se ne dotika rane. Dobro pozna žrtve, ki jo je doprinesla Bernardka. Oprostila jo je v tem tednu celo od šole. S temi uslugami upa doseči, da bo Gospa v vznemirjenosti otroški duši počasi zašla v pozabljenje.

Videti je, da Bernardka ne opazi niti materine nežnosti niti užaljene očetove zaprtosti, ne plašne radovednosti, s katero jo srečavata mlajša brata, nima k mari. Ravnodušno prijazna je in bolj kakor kdaj poprej, se predaja hišnemu delu. Pri tem se ogiba srečanja s sosedi. Le redkokdaj odpre usta. Ko je nekoč Marija napeljala pogovor na Gospo v votlini, ni odgovorila, temveč je celo odšla iz sobe. Njeno srce je krvavelo podnevi in ponoči. Ne toliko zavoljo tega, ker Gospe ni mogla videti. Bolj ob mislih, da mora njena Miljenka bosa in v lahni obleki v tem mrzlem februarju

cele ure zamačati nanjo. Trpi kakor človek, ki zvesto ljubi, pa ga sila zunanjih okoliščin ovira, da bi dosegel zaželeno bitje. Upa samo, da je bitju, ki je tako plemenito in modro, njena stiska dobro poznana. Z razbičano dušo premišlja, da ji Gospa ne bo dolgo ostala zvesta, temveč bo zmučena zavoljo razdajanja, ki ga nihče ne bo sprejemal, popolnoma pozabila na malo Bernardko Soubirous.

Da ni prišlo do tako žalostnega zaključka, sta poskrbeli gospa Milletova in gospodična Antonija Peyret. Vdova Millet se je na nedeljo večer vrnila iz Argelesa. Takoj po svojem prihodu je zvedela od Filipa in kuharice o čudovitem dogodku pri votlini. Mala Soubirous, hčerka pomožne perice je imela tam prikazen. Prikazalo se ji je mlado dekle z bosimi nogami. Ob pogledu na to dekle je la petite Voyante, mala vražarica, prešla v podobno zamaknjenje, kakor je naslikano na pobožnih slikah. Trajalo je skoraj celo uro, preden se je Bernardka prebudila iz zamaknjenja spet v življenje.

Presenetljiva novost je voda na metafizični mlin gospe Milletove, ki je sicer stroga katolikinja, toda kljub zanimanju za duhovni svet vzbuja nezadovoljstvo višjega in nižjega klera. Gospa celo noč ne more spati. Venomer vidi svojo nečakinjo Elizo Latapie, ubogega prijaznega otroka, ki je živel v njeni hiši kakor prava hčer in je tu v evetoci starosti osemindvajsetih let tudi umrla. Oh,

kako ubožna je videti sedaj prostorna hiša, ki jo je pred štiridesetimi leti sezidala spoštovana Millet, ki je zamačala pričakovala kopico imenitnih otrok. Gospa Millet je s pravo strastjo gojila spomin na Elizo. Sobo umrle je vzdrževala kar naprej, da je mogla vsak dan iti vanjo. Vse stvari in stvarice stoje še na svojem prostoru: knjige, pupe iz otroških let, škatlja s šivanjem, priprave za klekljanje, dve škatlji starih bonbonov in predvsem omara s perilom, čevlji in obleko. V tej noči, ko ne more zaspati, prebije gospa Millet dobro uro v nezakurjeni Elizini sobi. Debelušno telo je zavila v zimski plašč. Upala je na rožno poročilo, ki ji bo razodelo, da se pastorki v onostranstvu dobro godi in obenem je pričakovala potrdila, da jo bo kmalu spet videla, čeprav ne takoj. V resnici je vdovi uspelo, da si je Elizo Latapie mogla bolj živo predstavljati kakor sicer. Umrla je razločno stopila pred njene duhovne oči in sicer v obleki, ki jo je ob svečanih prilikah nosila kot predsednica Družbe Marijinih otrok. Bila je to krasna obleka iz belega satina z modrim pasom. Antonija Peyret, šivilja, jo je napravila po nekem pariškem vzorcu. Iz prijateljstva do družbene sestre je računala zanjo samo delo, štirideset frankov. Proti jutru je bilo gospe Milletovi popolnoma jasno, da je dekle, ki se je prikazala mali vedeževalki, njena ljuba nečakinja in sicer v svečani obleki, ki jo je nosila kot predsednica Marijinih otrok.